

## ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.  
Pe jumătate an 14.— „  
Pe 3 luni . . . 7.— „  
Pe o lună . . . 2.40 „  
**Pentru România și străinătate:**  
Pe un an . . . 40.— franci  
**Telefon**  
pentru oras și interurban  
Nr. 750.

# ROMÂNUL

## REDACTIA

și  
**ADMINISTRAȚIA**  
Strada Zrinyi N-rul 1/a  
**INSERȚIUNILE**  
se primesc la admini-  
strație.  
Mulțumite publice și Loc  
deschis costă șirul 20 fil.  
Manuscrise nu se in-  
napoiază.

## Teorie cât se poate de greșită.

Arad, 19 Iunie.

Organul lunar al naționaliștilor din Bucovina, publică un studiu politic, semnat de Dr. Traian Brăileanu, în care studiu dăm peste următorul bizar pasaj:

Un conflict extern al monarhiei, un război cu o altă mare putere nu poate să schimbe cu mult situația internă; numai problemele pur sociale care există și în celelalte state, vor fi influențate în mod mai intens de un război, problema națională însă va rămâne aproape neatinsă, ea însăș fiind o chestie externă. Și, nu rămâne altă soluțiune decât excluderea luptelor naționale din politica internă și îndrumarea unei politici externe pentru fiecare naționalitate. Identificarea acestor două domenii în politica noastră, credința că problema națională este o parte a politicii interne, este o greșeală colosală care nu se poate sfârși decât prin separarea totală a chestiunii naționale de chestiunile interne ale statului. **Această separare se poate face numai prin proclamarea autonomiei culturale a fiecărei națiuni și înlăturarea autonomiei politice naționale, în orice formă s'ar manifesta.** Școala și biserica să fie pusă în posesiunea exclusivă a națiunii, care în acest fel și-ar pierde individualitatea etică în raport cu celelalte națiuni din același stat. Prin faptul că avem biserici naționale și școli menite a stabili o dominațiune una sau a altei națiuni, se ivesc neîncetat conflicte, cari apoi se manifestează în politica internă a provinciilor autonome trecând în armă și în parlamentele centrale. Formarea unui stat federalist, a unui stat format din state, este o utopie, o construcție prin analogie fără bază reală. Căci în această **combinație** se omite analiza structurii economice, care nu permite rezolvarea unui corp unitar printr-o operație radicală fără primejduirea vieții sale. O muscă

se apără când vrei să-i rupi picioarele pentru a face „individualități autonome”, cu atât mai mult un stat. În structura economică diferitele națiuni nu sunt părți coordonate, nu sunt — precum am amintit mai sus — individualități cari ar putea exista pentru sine, ci sunt într'un raport de alimentare reciprocă. S'a întâmplat însă că națiunile odinioară dominante au voit și vroesc încă să întrebuițeze cultura **națională** ca armă pentru ținerea în inferioritate **economică** a celorlalte națiuni, și, invers, aceste din urmă au găsit în cultura lor națională o armă în contra acestei tendințe. Condițiunile de existență ale monarhiei reclamă însă excluderea chestiunilor pur culturale din domeniul politicii prin proclamarea libertății absolute a culturii naționale. Aceasta este deslegarea simplă a problemei, pe care istoria ne-o arată sub altă formă în imperiul roman și, astăzi, în imperiul englez. Luptele naționale n'au început în imperiul roman, deoarece Romanii nu s'au îngrijit de cultura celorlalte națiuni, cum nici Englezii nu se îngrijesc de cultura națiunilor din coloniile lor încercând a le impune cultura națiunii engleze. Acolo unde au încercat-o, s'a ivit același rezultat ca și la noi.

Deschiderea granițelor culturale, libertatea absolută a limbii în școală, biserică, în funcții, respectarea culturii naționale: în aceasta consistă soluțiunea posibilă — a problemei naționale în Austro-Ungaria. Luptele între stat și biserică, cele între diferitele state și comunități s'au terminat și se vor termina numai prin proclamarea libertății absolute, prin căderea granițelor între comunitățile litigante, ivindu-se astfel posibilitatea nașterii unei comunități superioare.

Vom înțelege deci că problema națională n'are nimic de a face cu politica internă; ea este o problemă a politicii externe și, prezentându-se ca chestiune internă cum e cazul în monarhia noastră, ea nu poate fi rezolvată decât prin mijloacele politicii externe prin înlăturarea granițelor între diferitele individualități etice. În acest caz e de prevăzut o schimbare

radicală și a politicii externe a statului nostru, căci conflictele de ordin extern ale națiunilor ce formează monarhia sunt o parte și a politicii externe a statului întreg, prin faptul că punctele de gravitațiune ale culturilor celor mai multe națiuni nu sunt în monarhie ci în statele învecinate. Operând cu problema națională ca și cu o chestie de politică internă și punând cultura națională în serviciul politicii interne, imediat se naște necesitatea unui conflict cu statele vecine, care poate împinge și la un război. Iar un război purtat din motive culturale este o contradicție, deoarece războiul este negațiunea culturii, prin urmare după război vom începe din nou cu rezolvarea problemei naționale, și așa ad infinitum.

Rezultatele războiului balcanic ne dau în această privință o învățătură cât se poate de clară.

N'avem de gând să combatem teoriile din studiul citat, se bat ele în capete, deajuns. Dacă le-am dat o atenție atât de mare, e, pentru că le găsim publicate în organul de publicitate al aceluși partid, care, în Bucovina, luptă sub același steag ca și partidul nostru. Grija noastră era totdeauna, ca, fiind naționaliști și noi și ei să urmăm o direcție solidară în luptele noastre politice; ei în jumătatea de dincolo a monarhiei, noi în jumătatea de dincoace. Prin această solidaritate în direcții și unitate în principii, luptele noastre câștigă mult în demnitate și în avânt.

De altă parte, cu publicarea acestui fragment de studiu, am țintit să punem în fața tinerei generații o sperietoare... „Iuristei”-ul, boala claselor conducătoare maghiare din timpuri străvechi până în zilele de azi, și poate chiar până în zilele cele din urmă, pare a molipsi și pe intelectualii români din generația mai tânără. Ei caută a-și lecui îndoielile politice, tot mai sbuciumătoare, cu

## Un domn și-un sfetnic.

Dramă națională în 5 acte și un tablou.

## Persoanele:

Hâncu, mare logofăt. Geza, sol al craiului unguresc. Tarcu, postelnic. Șopârlă, mare vistiernic. Stroici, fost vistiernic. Mitropolitul Paisi. Comisul Tudor. Prarul Hristea. Drăguțin Grosul, Sima Tunșă, Iurie Dănilă, boieri de țară. Sticlete, Botgros, Pițigoiu, boierinași. Pătru, mare vornic. Radu, mare logofăt. Mihaiu, banul Severinului. Vlaicu, mare hatman. Hatmanul Groza. Hatmanul Mircea. Buzăgan, căpitanul cetății Bucureștilor. Un căpitan de leșpi. Un copil de casă. Un vraciu domnesc. Un condicar

## Actul III.

Sala sfatului domnesc. În fund o ușă mare cu draperie în stânga se adâncește un paraclis, mai înălțat ca sala cu vre-o 2 trepte; în dreapta, uși cari dau în săli auratnice. În paraclis, cele de cuviință. În sală, jilțuri, scaune, divanuri, măsuțe cu dulcetuși și băuturi. În stânga e jilț mai înalt; alături, o masă încărcată cu condici, miroave, călimări, pene și o lădiță de alamă bătută în aur. — Pereții sunt împodobiiți cu picturi, arme etc.

## Scena I.

La ridicarea cortinei se văd în sală câteva grupe de oameni și curteni. Vorbesc, beau, râd, se plimbă, ieșind și intrând prin dreapta. Din când în când intră noi veniți prin intrarea principală. Copii de casă aduc și duc căni, mesele etc. În altarul paraclisului Hâncu și Geza stau în tăcere.

Geza: Zi, o să meargă bine?

Hâncu: Ca unsă....

Geza: Ca, ori chiar? (rânjește).

Hâncu: Privirea luminății tale pătrunde în totdeauna până în adâncul faptelor omenesti și nădăjduiesc că nici Măria Sa Craiul...

Geza: Nu va uita pe cei ce-l slujesc cu credință. Dar ești sigur c'o să izbutești?

Hâncu: Sunt sigur, că până într'o lună M. S. Craiul va fi stăpânul Țării acesteia.

Geza: Și credinciosul lui slujitor cel mai bogat și cel mai cinstit boier al ei, (aparte) Cinstit zău, — că de l'am mai cinsti așa multă vreme, dăm de fundul vistieriei... (lui H.) Ai iscodit păreriile boierilor celor mari?

Hâncu: Da; doară logofătul Radu și blestematul lui de frate, banul Severinului, o să se împotrivescă.

Geza: Banul Mihaiu? Il știu: acela-i primejdios. Dar... par'că ziceai că nu vine la sfat...

Hâncu: Am făcut tot ce mi-a stat în putință. Șapte cete de haiduci — aproape la câte-o sută de oameni, flăcăi voinici cu arme bune — i-am presărat în cale. L'au hărțuit mereu; au jefuit satele din cale-i, arzând căpițele de fân și otrăvind puțurile, i-au dat foc lagărului într'o noapte, l'au izbit apoi cu toată puterea la vadul Oltului, dar înzadar! Steagul de oșteni, care-l întovărășea, a fost nimicit, dar el, cu hatmanul Groza și cu doi boierinași, și-au deschis cale prin vălmășagul luptei și trecând Oltul înot, mai sus de vad, au gonit într'una ozi și o noapte: azi de dimineață, în faptul zilei, a fost

aci. Tot e bine că n'a venit cu oștenii; erau la vre-o 300...

Geza: Dacă-i scoteai o ceată mai mare în cale, nu mai scăpa nici el.

Hâncu: Dacă aș mai fi avut câțiva saci de galbeni...

Geza: Bine, lasă... Dar ceilalți?

Hâncu: Banul cel mare zace pe patul de moarte.

Geza: Bun!

Hâncu: Și fii-su ține lumânarea.

Geza: Mai bine îi ținea tată-său lui...

Hâncu: Ceilalți sunt de-ai noștri. (vorbesc înaintea).

## Scena II.

Botgros: (într'un cerc de boieri tineri, râzând) Va să zică s'a pocăit și sfânta din Albesti?

Sticlete: Și încă cum! Ci-c'ar fi pe drum și un sfântuleț mititel. Dar nici că putea fi altfel; când Dragomir pe la Albesti după vânat chipurile....

Botgros: Păi mai vânat ca prepelița asta!

Sticlete: Ei... când moș Radu pe-aci, pe la curte, cu sfântulita după el. Ca s'o închine pe la icoane — de!

Pițigoiu: Dar Mircea ce-a zis; când a aflat?

Sticlete: Mircea! Cum? Nu știți nimica?

Botgros: Eu am auzit că s'ar fi dus la călugărie.

Sticlete: Ba nu: să vedeți cum a fost — știm totul de la un om de credință al lui Drago-

fel de fel de teorii, și cu soluții care de care mai noi. Jocul acesta de-a teoria, zăpăcește. Noi, neam nou, și exclus din viața de stat, ce suntem, nu avem să ne frământăm cu teorii și cu formule, ci trebuie să ținem morțiș la programul, stabilit, la temelia așezată odată — bună ori rea, dar fără îndoială potrivită de a se preface în tradiții, ce nu prea avem și cărora le ducem lipsa atât de mult. Programele politice din anii revoluției europene, — autonomia națională — satisfac pe deplin nevoile noastre. Orice nouă teorie, ca de ex. *autonomia culturală*, discutată în studiul citat este, — ne mai stăruind asupra labilității ei fără de garanțiile autonomiei politice, — o simplă și simplistă apariție de oportunitism...

„Juristerei”-ul și oportunitismul, — iată două boale de cari am voi să ferim pe orice Român întreg.

Încă odată: bună sau rea „teoria” autonomiei naționale, creată nu prin studii de revistă ci prin *instinctul* realității, este o teorie veche și cu înțeles statornicit, pe care nu e nici o nevoie să o înlocuim cu altele. Deocamdată, cel puțin, nu! Pe urmă, după ce teoria asta am pus-o binișor în practică, putem începe în dragă voie, a făuri și urmări noi teorii!

**CE SCRUI ALTI.** Arhivovistul „Budapesti Hirlap” publică la loc de frunte (nr. 138), un articol, în care se cuprinde și această prețioasă mărturisire: „...Trebuie să o spunem verde: dacă într'adevăr vrem cultură pentru școală — de dragul științelor naturale am putea deamintri și renunța la ea — poate fi vorba de-o singură cultură universală, de cultură umanistă, care e una cu — limba. Aderenții limbilor moderne în instrucție au păstrat principiul, au schimbat numai formele. Practica vieții a scos la iveală multe desiluzii, în materia asta. Mai întâi de toate, limbile moderne au devenit limbi moarte în majoritatea școlilor. Vrând-nevrând, trebuia să fie instruite după vechiul sistem. Dar chiar și în felul acesta, științele au rămas fără valoare practică, căci, de-o parte, scopurile voite nu s'au ajuns — oare s'a întâmplat cu un singur om, să învețe din școală o limbă vie? — de alta, efectele educative sunt aproape nule...” Uneori, cum îl scapă gura pe om! Mai ales pe omul orb și de patimă.

**Maghiarii din România, cari de curând au făcut o excursie de studii patriotice la Buda-**

*pesta, entusiasmați de primirea ce li s'a făcut îi trimit contelui Mihail Károlyi, patronul lumesc al emigraților, o scrisoare lungă și poetică, din care reținem următoarele:*

— *Maghiarii din România ard de focul patriotismului, însă durere, în loc de razele soarelui unguresc trebuie să ne adunăm în jurul opațului expulzaților, pentru că această țară (România) nu ne lasă să trăim, deși putere de muncă avem ca tot Ungurul. Nu vom renunța la speranța, că odată și odată brațele noastre vor înmulți capitalul maghiar, avutul național. Când va răsuna chemarea lui Kossuth, vom răsbi prin strămtori, ne vom strecura noaptea prin păduri ca să ne înrolăm sub drapelul maghiar, să arătăm pildă de patriotism. Dumnezeu Ungurilor să Te apere (pe Károlyi) pentru fericirea maghiarimii, ca poporul maghiar expulzat să se întoarcă cât mai curând în Ungaria bogată, independentă și puternică...*

*Aceasta e scrisoarea, în rezumat, a Maghiarilor din România (ori „expulzați”, cum își zic ei), cari peste tot glorifică opoziția maghiară și injură guvernul — evident pentru că a stat de vorbă cu noi. Oare ce am păți noi Românii de aici, când am face aceleași declarații fraților noștri din regat? De sigur ar începe șirul nesfârșit al temnițelor, amenziilor și sicanelor de tot felul, de cari nici în bună pace nu suntem mânțuiți. Drept aceea frații noștri din România să mediteze asupra acestei scrisori a Maghiarilor dela ei (cari pe deasupra nici nu sunt cetățeni băștinași, și tolerați) și — cu considerație la noi — să ia măsuri în consecință.*

**Cum se poate coopera cu Maghiarii...** Ni se trimite: *Declarație* referitor la alegerea de primar în Orăștie. Adunarea generală a partidului maghiar orășenesc, l'a declarat pe actualul primar Josef Andrae, pe baza tristei experiențe de șase ani, de absolut neapt pentru funcțiunea de primar, judecând activitatea lui atât pentru oraș, cât și pentru locuitori, de păgubitoare! — Noi, consimțind cu această constatare, am fost aplicați a conlucra, având în vedere interesele orașului, pentru alegerea unui alt primar. — Considerând însă, că partidul maghiar, prețuind mai presus salvarea pactului său cu partidul săsesc, decât salvarea intereselor orașului, — și-a schimbat ținuta față de primarul timbrat de neapt, și în preșeara alegerii a decis, că la alegere îl va sprijini, și numai după alegere (!!) va face tot posibilul, să scape orașul de acest primar:

— noi partidul român, am fost și suntem de convingere, că nu puteam sprijini această acțiune a partidului maghiar, contrară convingerii lor proprie, contrară convingerii noastre și contrară intereselor orașului nostru și a locuitorilor săi; și din aceste motive, n'am luat parte la actul de alegere. — Din ședința clubului român

orășenesc și din încredințarea lui. — Orăștie la 13 Iunie 1914. Dr. A. Vlad, preș. Dr. R. Boca, secr.

**O prăpăstie politică.** D. major *Gheorghe Fleșiariu*, cunoscut prin articolele dsale publicate în ziarele din Austria și Germania și remarcate la timpul său și de ziarul nostru, publică sub acest titlu în numerile mai recente ale ziarului „Gross Österreich” dela Viena trei articole, în cari constată că politica maghiară în loc să îndrepte greșelile trecutului, căutând aplanarea divergențelor dintre Români și Maghiari înrăutățește numai și mai mult raporturile dintre aceste două popoare avizate laolaltă, încercând să discrediteze și să compromită pe cei mai de valoare fruntași ai Românilor, acuzându-i de rusofilism, cum s'a procedat și față de deputatul d. A. Vaida, cel mai credincios și desinteresat luptător sub steagul monarhiei și al dinastiei. D. Fleșiariu scrie:

E lucru curios că contele Tisza, când a fost interpellat în chestia numirii contelui Czernin, iar mai târziu pentru declarațiile acestuia din cunoscutul interview, s'a pus pe acelaș punct de vedere cu interpellantul dușman monarhiei, criticând și condamnând pe față părerea patriotică și nobilă a ambasadorului Czernin și sollicitudinea dovedită de el în interesul monarhiei în mai multe rânduri, pentru egala îndreptățire și un tratament drept pentru popoarele nemaghiare. Cont. Tisza a făcut aceasta într'un chip, încât fiecare om străin sau neorientat trebuia să creadă, că în Austro-Ungaria patriotismul monarhist e de-a dreptul o crimă, ceea ce se propagă, se practică și se tolerează de guvernul ungar de zeci de ani prin atâțări împotriva emblemelor dinastiei, a steagurilor negru-galben, a imnului casei domnitoare și împotriva a tot ce ar întări unitatea monarhiei. Este oare loial, ca anumite ziare prezintă lucrurile, ca și când încercările contelui Tisza de a se înțelege cu Românii li s'ar fi ridicat dificultăți mari de către contele Czernin, iar manifestările din urmă din România provocate de asuprirea Românilor din Ungaria ar fi numai o urmare a slăbiciunii și neglijențelor contelui Czernin, stând lucrurile de fapt chiar contrar. Ambasadorul dela București nici nu putea de altcum să strice chiar nimic tratativelor contelui Tisza cu Românii deoarece nu mai era nimic de stricat, căci contele Tisza se îngrijise de aceasta deplin, când a făcut declarația că nu-i recunoaște pe Români ca națiune, că stă pe punctul de vedere al statului național maghiar, care de fapt nu există și în consecință s'a bazat pe o utopică, pe o idee fixă, și așa nu poate să le dea Românilor nici chiar drepturile asigurate în legea din 1868.

La toate aceste s'a mai adaos și cazul nenorocitului Mangra, care s'a dus la București ca un notoric trădător de neam, în calitate de spion și agent provocator al lui Tisza și s'a îmbulzit în tot locul pentru ca să provoace noi scandaluri politice și așa să adâncească tot mai mult prăpăstia.

mir. — Asta s'a întâmplat Luni seara. Mircea venise la curte ca să-i spue ceva lui Dragomir: Nu știu ce-or fi avut împreună.

**Pițigoi:** Adevărat! Când îi cătai, îi găseai împreună!

**Botgros:** De! ca doi flăcăi cu-o ibovnică.

**Sticlete:** Ei ascultați. — și ci-că, intrând în iatacul lui Dragomir, — că străjile îl lăsau să treacă ori când — n'a dat de nimeni: întuneric beznă și liniște — doară după perdelele patului par'că găfăia cineva.

**Botgros:** Găfăia! Ha! ha! ha!

**Sticlete:** Nu mă mai întrerupe, că nu mai spun nimic.

**Botgros:** Spune! spune, că-i frumos.

**Sticlete:** Ei, și cum vă spuneam: întuneric beznă și liniște ca în țintirim — doar după perdele.

**Pițigoi:** Găfăia cineva.

**Sticlete:** Da. — Se uită el prin odaie: nimeni. Scapără atunci din amnar și dă perdeaua la o parte: când colo, ce să vezi: Dragomir și Rada, cum îi șade omului mai frumos. De mânie, ci c'ar îi răcnit, de-au sărit geamurile'n țanduri. Și odată a ieșit pe ușă ca o furtună, s'a repezit la grajd, a încălecat armăsarul și — goana pe poartă, răcnind ca apucat de ele. A sărit șantul cetății și s'a tot dus cu noaptea... De atunci cică nu l-a mai văzut nimeni.

**Botgros:** O fi intrat strechia în el.

**Pițigoi:** Cam țăcnit era el din firea lui: nu

știi ce mai mutre făcea? Par'că dacă fusese prin țara Turcilor și se bătuse cu unii și cu alții, și căpătase pintoni de aur și coif cu pene de struț nu mai era nimeni ca el! Iar Domnișorul, când îl cătai, cu el de gât...

**Botgros:** Las că se satură el acuma, că i-a pus-o pe sfânta după gât...

**Sticlete:** Păi cu gălăgia care s'a făcut, de-a aflat toată curtea, a trebuit s'o ia. Chiar Măria Sa l-a trimes la Curtea de pe Argeș să se cunune. Dar eu am mai auzit alta.

**Botgros:** Ce? Ce-ai auzit!

**Sticlete:** Am auzit dela un om de credință al lui Dragomir, că a doua zi după întâmplarea aceea.

**Botgros:** Întâmplare cu găfăiala.

**Sticlete:** A doua zi, des de dimineată a trimis Dragomir la baba Vișa, să-i dea sânge de nouă frați, că... (le șoptește la ureche).

**Botgros:** (toți isbucnesc în ris) Păi sigur! De sperietură! Ha! ha, ha! (Convorbirea urmează).

### Scena III.

**Hâncu:** I-auzi-i ce mai hohotesc: semne bune! (ridică un colțisor al perdelei altarului și privește în sală.) Dacă ar dori Luminăția ta să vadă, cum se pregătește sfatul nostru să hotărască soarta Țării Românești.

**Geza:** (privind în sală.) Ai de altfel și gusturi artistice logofete!

(Intră Vlaicu, marele hatman; toți se adună în juru-i: un cor de exclamație).

**Hâncu:** Așa-i că-i un tablou de mare preț! Face 100 de pungi de aur...

**Geza:** (incrunțând din sprâncene) Dar ce s'or fi adunat cu toții în jurul Marelui Hatman? Nu cumva o fi urzit ceva?

**Hâncu:** Se poate (se uită o clipă în sală și lasă perdeaua, răsând în gușe) Se putea! Prea îl crezi deștept și îndrăzneț pe jupân Vlaicu!

**Geza:** Dar ce-i? (privește când la H., când în sală).

**Hâncu:** Nu-l vezi pe hatman cum se păunează cu paloșul dăruit de Măria Sa Craiul.

**Geza:** A! (lasă perdeaua, zimbând mulțumit.) I-ai spus că și pintonii de aur is pe drum!

**Hâncu:** Da, și un coif cu pene de struț.

**Geza:** Un coif?

**Hâncu:** L-am adăugat dela mine, e o dorință veche a lui. În toată țara, doară Domnișorul și hatmanul Mircea îl mai au.

**Geza:** Ah! hatmanul Mircea! Cum te-ai descurcat de cănele cela?

**Hâncu:** E la curtea-i de pe Teleajen: jetește pe fata logofătului Radu...

**Geza:** A! domnița Rada!

**Hâncu:** Da — și n'o să vie.

**Geza:** Nu l-ai vestit că se ține sfat?

**Hâncu:** Ba l-am vestit, dar nu știe.

**Geza:** Cum asta?

# Al patrulea congres internațional pentru educația și cultura poporului.

De Horia Petra-Petrescu.

Atrag atenția publicului nostru asupra unui congres, ale cărui debateri vor trebui urmărite cu interes de profesorii, învățătorii, preoții și toți ceilalți intelectuali, cărora le zace la inimă soarta poporului nostru. E vorba de „congresul internațional de educație și de cultură a poporului” („Kongress für Volkserziehung und Volksbildung”, „Congrès international d'éducation et de culture populaires”), care se va desfășura în 25—29 Septembrie, st nou, a. c. în Lipsca (Leipzig).

Acesta va fi al 4-lea congres de natura aceasta. Primul s'a ținut în 1906, (Milano), al doilea în 1908 (Paris) și al treilea în 1910 (Bruxella).

Ca să se vadă cât de mult vom putea învăța de la acest congres internațional, trec în revistă problemele principale, cari se vor debata în decursul celor 5 zile. Înșir acestea cu atât mai mult, cu cât știu că pentru mulți dintre noi problemele acestea sunt terra incognita: probleme cu cari nu vreau să-și bată capul, de cari nu bat chiar joc, dacă unul sau altul vrea să le abordească în publicistica noastră.

Se va vedea, chiar și numai din simpla rețetă de mai la vale, că alte neamuri își dau seama din greu să muncească sistematic în direcția cultivării poporului, până ce noi ne făcăm puterile în lupte sterpe și jonglerii de cuvinte.

În truntea presidiului de onoare se află la congresul din Lipsca miniștri și oameni de seamă (miniștri de culte și instrucție publică din Saxonia, Italia, Austria, Ungaria, Danemarca, Anglia, Belgia, Prusia, Scandinavia — apoi filosoful Wundt). Din prilejul congresului nucesc pe Tews și pe Schultze (Hamburg), doi pedagogi de seamă, cari conduc, unul în Berlin, celălalt în Hamburg, instituții culturale minime pentru răspândirea culturii în părțile cele mai largi ale poporului. Secretarul general al congresului e Paul Schlager, editorul „Anuarului pedagogic” german. Ca să se vadă în mâinile lui este incredintată conducerea congresului, încă câteva persoane marcante: din cei membri ai „consiliului de onoare” amintesc pe Avenarius, Biese, Boutroux (Paris), Hoken, Foerster, von der Goltz, Ludo Hartmann, Jerusalem, Kerschensteiner, Selma Lamprecht, Meumann, Natorp, Fr. Nau-

Hâncu: Am trimis vătăjel cu carte de vedere, dar s'a întâmplat de l-a ucis cineva pe drum și cartea mi-a fost înapoiată adineori.

Geza: Mare viclean ești, logofete! (ridică ochii perdeluței și privește în sală.)

Hâncu: Sunt numai credincioasa slugă a M. Craiului...

Geza: Dar Stolnicul ce-i așa de vesel?

Hâncu: Stolnicul? L-au făcut pe fiu-său cămăruș de oaste.

Geza: Și Comisul Tudor ce crezi că va face? Către cei cari țin la neatarnare cu orice preț pe un om aprins.

Hâncu: Da, e foarte aprins — de fiică-mea. Am logodit aseară.

Geza: (privindu-l) Jupânița Anca? Par'că făgăduise și lui Iurg vameșul?

Hâncu: Acela nu ne va aduce nici o vătămare: e prea fricos, ca să-și ridice glasul în sală.

Geza: Bine, bine, dar i-ai făgăduit fata și tu o dai Comisului?

Hâncu: Oare am spus că i-o dau? Am logodit-o numai...

Geza: (îl privește o clipă fix) Logofete, logofete, mare meșter imi ești!

(Fragment din piesa ce se publică anonim „Junimea literară” din Cernăuți.)

mann, Peter Rosegger, Witkowski, Wychgram și Theobald Ziegler.

În congresul din Lipsca se vor trata mai cu seamă „problemele principale ale educației și culturii tinerimei (dela anul al 12-lea până la anul al 18-lea al vieții)”. Va să zică dela începerea pubertății până la sfârșitul ei.

Programul congresului își motivează alegerea temei astfel: „Alegerea aceasta a fost determinată de ideea că epoca dela începutul până la sfârșitul pubertății oferă o serie de probleme pedagogice, cari nu sunt identice nici cu problemele educației propriu-zise ale copilăriei, nici cu acelea ale educației populare, în general. Cu toate acestea se găsesc în epoca aceasta momente decisive de schimbare, din cari se pot naște pentru colectivitate pericolele cele mai primejdioase sau binefacerile cele mai salutare. Înțelegerea importanței politice și sociale considerabile, care revine tocmai acestei părți a pedagogiei, nu s'a dezvoltat decât în timpul din urmă și în același timp la aproape toate popoarele civilizate, sub influența evidentă a transformărilor adânci în domeniul vieții economice, a ordinii sociale, a constituțiilor de stat și a ideilor sociale, cari sunt strâns legate unele de altele. Ni se dă astfel posibilitatea să sperăm că reprezentanții tuturor națiunilor și a tuturor părților sociale vor avea același mare interes față de creșterea tinerimei și că se va putea ajunge pe tema aceasta la un schimb cât se poate de viu de observații, de idei și de propuneri”.

Ca să se poată ajunge la rezultate palpabile s'a îngrijit comitetul ca autorități pedagogice și medicale de mâna întâi să refereze despre diferitele probleme, cari se impun. Vârsta pubertății din punct de vedere fiziologic și psihologic-antropologic va fi tratată de o autoritate engleză (viața sexuală, etc.). Intemeietorul „cercetărilor” germani, generalul von der Goltz, va vorbi despre educația corporală (joc, sport, gimnastică, nutriție, alcool, igienă). Pedagogul Foerster va refera despre tema: tinerimea și religiuinea, iar fostul ministru de instrucție al Franței, Buisson (Paris) despre tinerime și criminalitate. Din punctul de vedere al intelectualității (inteligentă, diferență individuală, patologie, psihologie, psihopatologie) va trata tema Meumann. Partea referitoare la sexul femeiesc va fi prelucrată de dna Bäumer.

Urmează, după tratarea aceasta în general, secțiile, cu lucrările lor speciale, cu referadele și discuțiile lor.

Secția I: Cartea și tinerimea. Importanța cărții pentru tinerime. Cartea are de multe ori o influență mai mare asupra tânărului, decât mediul incunjurător. Carte proprie sau carte împrumutată? Care e mai favorabilă dezvoltării spiritului tineretului? Biblioteci publice sau speciale, pentru tinerime? Localități speciale pentru lectura cărților sau în biblioteci cu cei mai în vârstă? Tinerimea să-și aleagă cărțile sau să fie îndrumată de un povățuitor iscusit? Între ce fel de împrejurări aduce lectura foloase mai mari tinerimei? „Sezători literare” pentru tineret la sate? Lectură în școala de adulți? „Case ale poporului”? Conferențe despre scriitori și operele lor? Reprezentații teatrale pentru elevi și reprezentații de diletanți, date de elevi?

Secția a II-a. Prelegeri, cursuri universitare populare, settlements. Importanța prelegerilor — unul din „mijloacele principale” ale cultivării tinerimei. Prelegerile singuratic și cursurile. Să urmeze discuții după prelegeri? Cine este mai chemat să țină prelegeri: prof. universitar, învățătorul specialist, oratorul de profesie? Să nu se ceară o școală specială pentru astfel de prelegători? Experiențele tuturor neamurilor înaintate, în privința aceasta. Oratori speciali vor vorbi la congres despre universitățile populare din țările scandinave, din Suedia, din Germania, din Anglia.

Secția III: Artele plastice, muzeele, teatrul

și tinerimea. Citez din programul oficial: „Tendința zilelor noastre este de a lăsa să participe toate părțile poporului la binefacerile artelor plastice. Se presupune deci că facultatea de a pricepe arta și de a se desfăta cu ea am redobândit-o, după ce dispăruse aproape cu desăvârșire. O parte din grija aceasta se dă școlii și anilor de dezvoltare în viața tânărului. Ceeace se poate oferi din artă tinerimei este aproape cu totul nestudiat. Tocmai asupra problemei acesteia vor fi de un deosebit interes încercările făcute de diferitele neamuri.

„Va trebui să se constituie pe o scară mare o expoziție de artă populară pentru tinerime.

„Si mai important este să cultivi la tineri dispozițiile personale în domeniul artistic. S'au făcut de multe ori încercări cu căminurile populare, cu căminurile pentru ucenici, cu societățile de calfe, pentru ca să se îndemne tinerimea în direcțiunea aceasta și au fost încurajați tinerii, d. e. să joace teatru de diletanți, ei singuri.

Fiind dată impresia profundă, mare, persistentă, pe care o produce teatrul asupra tinerimei, fiind dat marele pericol, pe care-l poate prezenta teatrul pentru această tinerime, dacă nu este potrivit pentru ea — vor trata persoane autorizate din diferite puncte de vedere chestia teatrului pentru popor”.

Iată lista oratorilor înscriși până acum în secția aceasta: Martersteig (directorul teatrelor oficiale din Lipsca), profesorul univ. Dr. Strzygowski, o autoritate de primul rang, apoi cunoscutul Matzdorf, nu propagator entuziast al teatrului de diletanți în mijlocul poporului și al tinerimei, Dr. Klaudius, directorul teatrului ambulant (Märkisches-Wandertheater), Felix Hauser, directorul „uniunii teatrale din ținuturile Rinului și ale Mainei” (despre această „uniune” am scris lunile trecute în broșura: „Teatrul la țară”).

Debaterile secției acesteia vor fi de deosebită importanță pentru noi.

Secția IV: Cinematograful și tinerimea. Lupta împotriva reprezentațiilor „senzaționale”. Accentuarea importanței educative a cinematografului. Problemele, cari se impun din punct de vedere pedagogic.

Lansarea ideii, ca societăți private să aranjeze reprezentații folositoare, cu cântece, prelegeri, muzică și cinematograf, pentru tinerime, ca să se contrabalanseze reprezentațiile cele rele, cari vor avea o înrâurintă dezastruoasă asupra tineretului. Ideia: înființarea unei alianțe internaționale cinematografice, la care să ia parte toate statele culte — alianță pentru procurarea de filmuri potrivite pentru tinerime.

Secția V. Cultura fizică a tinerimei, exerciții corporale, sportul. Tratarea pe larg a problemelor. „Mens sana in corpore sano” (minte sănătoasă în corp sănătos). Gimnastica modernă și legătura ei cu estetica, etc. Intre oratori va fi și secretarul general al Olimpiadei germ. din 1916, dl C. Diem. Se va vorbi și despre gimnastica ritmică a lui Dalcroze (cu exemple în natură). Despre gimnastica svedeză, daneză, elvețiană. Se va da o serbare mare sportivă (gimnastică, jocuri și sport).

Secția VI. Protejarea tinerilor expuși la tot felul de pericole și a tinerilor abandonati. Supraveghierea oficială, a statului. Înființarea de instituții pentru corecționarea tinerilor ajunși pe cărări greșite. Creșterea sub scutul legilor, create anume pentru tinerime. Îngrijirea tinerilor arierati (rămăși înaloi) trupesti și sufleteste. Escursii la institute corecționale (Klein-Meusdorf) și internate model (Mittweida).

Chiar și numai din insirarea în stil telegrafic a punctelor, cari se vor discuta la congresul acesta, se va fi convins cetitorul că congresul acesta, convocat de elita intelectualilor pedagogi din toate țările, e vrednic să fie cercetat și de Români. Noi mai cu seama, cari ne ștatem să ridicăm poporul nostru din întunericul neștiinței, va trebui să ascultăm cu atențiune sfaturile date de alte neamuri înaintate, căci sfaturile acelea isvorăsc din o experiență îndelungată, care ne poate prinde și nouă bine, în mare parte.

Societățile noastre culturale ar face un ade-vărat serviciu cauzei românești trimițând oa-



meni destoinici, cari să intre în legătură cu oratorii congresului, să urmărească discuțiile cu cea mai mare conștiințiozitate și să refereze pe larg societăților lor cele văzute și auzite. Simple referate de prin jurnale nu vor fi îndestulătoare pentru societățile noastre, căci dacă vor trimite societățile oameni pregătiți să urmărească debaterile, li se va da posibilitatea reprezentanților români să facă cunoștințe personale cu conducătorii mișcării și să vadă și alte manifestări în direcția menționată (cultura poporului). Iată o parte din programul plănuț afară de debaterile din secții: o recepție festivă în primăria cea nouă a orașului Lipsca; un concert în „Gewandhaus”, vestita sală de concerte, unde dirigează Nikisch; o serbare sportivă; o serată recreativă (pentru „cultivarea poporului”) în „Palatul de cristal”; o expoziție artistică populară în muzeul orașului; o vizită la expoziția internațională de cărți și de arte grafice („Bugra”) din Lipsca (expoziție de cărți pentru tinerime și de literatură specială referitoare la bibliografia cărților pentru tinerime). În expoziția aceasta, numită „Bugra” (care se află în nemijlocita apropiere a monumentului ridicat pe câmpul de luptă, unde a fost învins Napoleon, în 1813) se va vedea și o bibliotecă pentru tinerime, în deplină activitate, ca exemplu de urmat. Mai sunt proiectate excursii la muzeul asociației institutorilor din Lipsca, apoi la institutul psihologic al aceleiaș asociații și la Klein-Meusdorf și Mittweida, de cari a fost vorba mai sus.

Încă câteva informații pentru cei cari vreau să ia parte. Secretarul general: dl Paul Schlager, (Leipzig, Eutritzscher Strasse 19. II) dă informațiile necesare, trimițând, la cerere și un program, scris în trei limbi: nemțește, englezește și franțuzește.

Pot să participe la congres: 1) reprezentanții guvernelor, 2) reprezentanții autorităților, 3) reprezentanții societăților și asociațiilor și 4) particularii.

Societățile plătesc o taxă de înscriere (20 mărci, 24 coroane) — putând să fie reprezentate de 2 persoane la congres. Persoanele singuratice plătesc 10 mărci (12 coroane), dacă reflectează la un raport-prospect, înainte de congres și la un raport al congresului, după congres. Cărțile de legitimație sunt cu numele fiecăruia și nu se pot da altuia. Cei cari nu reflectează la rapoartele tipărite, plătesc o taxă de înscriere de 5 mărci (6 coroane) și capătă în schimb insigniile congresului, cari dau dreptul la participarea la toate ședințele și serbările amintite mai sus.

Celelalte amănunte, cari privesc de aproape pe congresiști, le poate găsi cetitorul în „program”.

Timp pentru pregătire este. Cine vrea să vadă și să audă ceva, cine vrea să se convingă cât se lucrează la alte neamuri pe terene, cari la noi sunt aproape părgănite (când vorbești de o acțiune unitară, sistematică la noi, ești tratat cu epitetul de idealist incorrigibil și mai observi și câte un suris malițios în colțul gurii!) — acela să viziteze acest congres internațional din Lipsca.

**Viitorul Austriei.** „Gross-Österreich” publică în numărul său mai recent sub acest titlu un articol de profesorul de istorie dela universitatea din Heidelberg, Dr. Hermann Queken, care ocupându-se cu problemele interne ale monarhiei scrie:

Forțele de expansiune și acumulațiune sunt limitate de voința de viață a singuraticilor, iar invers imboldului de separare a micilor individualități naționale se pune o limită prin necesitatea, ca să nu ajungă sub roțile istoriei în concurență cu cele mai mari. Problema Austro-Ungariei e deci, ca să se permită, validitatea naționalităților, câtă vreme aceasta promovează consolidarea internă și nu o periclitează în afară.

Chiar și noi cei din imperiul german ne-am convins că vremea hegemoniei Germanilor în Austria a apus de mult și că oricât de durosă e pierderea unor poziții de influență, aceasta prefacere a fost numai o necesitate is-

torică. În anul 1871 economistul naționalist din Saxonia Schäffle, pe atunci ministru în cabinetul Hohenwart, enunțase sentința încă prematură: Misiunea Austro-Ungariei trebuie să o iee asupra lor Germanii, Maghiarii și Rusia împotriva slavilor de sud și de est, cari se individualizează în baza egalei îndreptățiri naționaliste.

**ROMÂNIA DELA NORD.** În numărul de ieri, guvernamentalul „Budapesti Hirlap” publică, în frunte, un articol cu titlul: România dela nord. Această Românie ar fi să fie Svedia. Titlul înseamnă, că locul României în tripla alianță îl va lua Svedia... va să zică știrea pe care noi o dădusem cu câteva zile mai înainte, pare a se confirma. În articol, seamănu României, Svedia, e ridicată în slavă. Despre România se zice: „Astăzi, România, paradează, de braț cu Rusia, ca cel mai puternic stat balcanic. Vestea, gloria, influința, îl crește pe zi ce merge, iar când pe tronul ei se va ridica filca țarului, reprezentanții politicii naționale extremiste, cari și până azi priveau cu drag spre Petersburg, vor ieși biruitori de-asupra. Deviza: de când cu războiul balcanic Berlinul e mai aproape de București, decât Viena și Budapesta — va muri deodată cu regele Carol”...

**Noul ambasador austro-ungar la Berlin.** Cu prilejul vizitei împăratului Wilhelm la Konopischt s'a hotărât ca în locul actualului ambasador la Berlin Szögyenyi Marich să fie numit prințul Gottfried, Hohenlohe. După cum anunță „Keleti Ertesítő”, moștenitorul de tron a adus la cunoștință contelui Berchtold această hotărâre. Szögyenyi Marich se va retrage cu totul din viața diplomatică.

După vizită. În onoarea lui Sassonow, miniștrii români au dat mai multe banchete. Ambasadorul nostru, Czernin, a lipsit dela toate, scuzându-se cu „influență”. Secretarul de stat, la departamentul externelor, d. Nanu, incredințat cu servicii pe lângă familia țarului, a plecat la Viena, a doua zi. Dimisia lui Czernin se amână, afirmativ, ca să nu aibă un caracter demonstrativ.

**Pester Lloyd despre mesajul român.** În primul său de azi organul german al guvernului ungar scrie: Trebuie să întâmpinăm cu o atât mai mare mulțumire tonul corect al mesajului român și să remarcăm mai cu seamă pasajul în care se constată cu o deosebită mulțumire că raporturile bune ale României cu toate statele s'au consolidat în interesul păcii din Balcani și în Europa. Aceasta asigurare ne face să credem că România va face totul pentru aplanarea pașnică a conflictului acut dintre Grecia și imperiul otoman.

## Din durerile noastre.

— Vânătorii de suflete. —

Câți dintre noi — majoritatea, de sigur — au trecut prin filtrul școalelor maghiare și și-au menținut caracterul și sufletul nealterat de insultele ori amenințările zilnice, astăzi își vor aduce aminte cu oarecare scârbă mai ales de tentativa „educatorilor” săi, de a inocula în inimile tinere veninul transfugismului, ori cel puțin al indiferentismului față de neamul său. O spunem nu ca și când am fi disperați de această tendință în școală a compatrioților noștri, deoarece știm că în majoritatea absolută a cazurilor dă rezultate contrare: dintre cei mai șicanați tineri români în școlile maghiare, de obicei se recrutează cei mai înflăcărați naționaliști de mai târziu. Menționăm doar faptul în sine de nenumărate ori, pentru a se evidenția spiritul în care sunt crescuți tinerii români în școlile maghiare superioare, tendința politică odioasă ce s'a încuibat în ele și, în special, mentalitatea „educatorilor” cari pe lângă instruirea salariată de stat, se mai ocupă și cu vânarea sufletelor tinere impusă de politica anticulturală de maghiarizare.

Nou pirlaj la aceste șire ni-l dă un caz tipic petrecut la liceul din localitate și care indirect ne-a ajuns la cunoștință. Printre numeroșii maturizanți a fost și tânărul român, dl D. Radu, care a absolvit cu eminență, împreună cu un alt elev român. Prin analogie suntem dispuși să credem; că și dânsul ani de-a rândul va fi ascultat bârfirea neamului său, când istoria maghiară, ori împrejurările zilnice îl menționau ca pe un element răslet, fără aptitudini culturale. Dar elevul umil a tăcut, a răbdat; cu capacitatea firească a rassei

sale îi va fi întrecut pe colegii săi maghiari chiar și în limba lor maternă, astfel era imposibil — cu toată neputința ungurească — să fie înlăturat dela distincție. A trecut pragul liceului a oftat ușurat și a mai privit odată înapoi: Nimic nu îl leagă de acest edificiu, nici o legătură între el și profesorii lui de ieri. Din contă, o prăpastie adâncă s'a deschis în urma lui, amarul acumulat ani de zile caută să se manifeste într'un gest de legitimă protestare pentru umilința îndurată.

Totuși, conform obiceiului, a mai ținut să petreacă de ultima oară la banchetul de despărțire cu colegii săi. Printre ploaia de ciardașuri și cântece internaționale dela petrecere, Românului i s'a deșteptat sentimentul național: comandă tarafului să zică jocuri și doine românești; iar colegii și profesorii prezenți (marum!) nu fac nici o observație. Poate că în acele momente solemne au fost pătrunși de ideile pacifice ale contelui Tisza, ori îndrăzneala naturală a Valahului deșteptat, li-a suprimat izbucnirea sentimentelor de patriotism șovin și nebun.

Dupăce Românul și-a făcut cheful, iată că se eleg pe neobservate profesorul S... îl trage de o parte și îi vorbește cam așa:

— Ascultă amice, d-ta ai putea face carieră frumoasă, numai... de ti-ai schimba cel puțin numele.

— Bine d-le profesor (parcă vedem că așa i-a răpus vrednicul tânăr), dar eu nu vreau să fiu reneș mizerabil, renunț la cariera frumoasă!

...A mai îngăimat dl profesor că să nu fie supărat să-și schimbe numai numele, poate să rămână Român bun etc. — dar nu a isbutit cu elevul încăpăținat. Ne închipuim cu ce decepție amară a plecat profesorul, căruia în opt ani de zile nu i-a reușit să cucerească un suflet, să pervertească un caracter. Pe de altă parte simțim mândria acelu tânăr, care cu vederi noi și simțăminte adevărate a pășit în viață. Geniul bun al neamului nostru să-l călăuzească.

## Depeșa către Ligă.

Arad, 20 Iunie.

Ni se trimite, anonim, o lungă scrisoare de lămurire, în chestia studenților dela universitatea din Cluj, Lazar Isaic și Mihail Mitrea, pedepsiți pentru cunoscuta depeșă, trimisă Ligei. Se spune, în scrisoare, că pedeapsa studenților noștri nu este eliminarea dela toate universitățile din Ungaria, ci numai dela cea din Cluj, ba d. Mihail Mitrea nici că a fost eliminat, ci a fost numai dojenit. Se mai spune, că pedeapsa asta li s'a dictat nu pentru trimiterea depeșei, ci pentru atitudinea lor încrezută-românească, în fața senatului universitar, care le ceruse socoteală. Scrisoarea etse îndreptată în contra studenților pedepsiți, și își bate joc de „martirajul” lor.

Nu consimțim cu autorul anonim al scrisorii, în ce privește detestarea atitudinii studenților, în fața senatului. Despre atitudinea neșovăitoare și despre martirajul politic, în el căutat sau fie impus, nu se vorbește cu ironii. Foarte bine, că ceilalți studenți și-au văzut de ale lor, dar nu trebuie să facem nici când ironii pe socoteala exuberanței de sentimente naționale.

Depeșa către Ligă s'a trimis fără multă cugetare. S'a trimis și gata. Dacă ni s'ar fi cerut înainte, statul nostru, să se trimită sau ba, am fi răspuns fără de-a sta pe gânduri: nu o trimiteți! Dar dupăce s'a trimis, nu se cuvine să facem și noi cap de pricină celor năpăstuiți. Pe cel ce stă în mijlocul drumului, când se repede către el o trăsură, ai să-l prinzi de haină și să-l tragi în lături, nu să-l apuci să-l cerți, ori să faci haz din el. În demonstrațiile naționale, ce le repetă la războaie timpuri studențimea noastră, noi vedem, în plus de energie. În demonstrații, prin urmări un element mai de valoare.

Au făcut însă foarte rău cei doi studenți din Cluj că, neascultând de sfaturile ce le trimisesem cu stăruință, au primit invitare

ploieștenilor, și, după cum am auzit, s'au lăsat sărbătoriti la o reprezentatie de cabaret, sau așa ceva... Rău au făcut și cei ce i-au sărbătorit.

Studentii noștri, când se hotărăsc a face demonstrații naționale, trebuie să-și dea seama limpede, că după demonstrație n'are guvernul maghiar să-i decoreze cu crucea de aur pentru merite... Dinpotrivă, trebuie să-și dea seama, că fapta lor de un moment, va însemna lungi ani de muncă îndoită, de studii încordate, pentru a reuși totuși la examene. Căci datorința lor este de a sta la examene, și de a sta aci, între noi, la examene. Plecarea lor în alte țări, și mai ales în România, este o desertare a lor dela această datorință, și desertorul tot desertor rămâne, ori cât de mult decorurile situației înfrumusează fuga, și oricât de cu entuziaste sentimente s'a provocat sila de a deserta.

Nu e rușine de loc, ca tineretele să-și aibă și ele momentele lor lucide. Ce frumos era, dacă îi știam pe cei doi studenți plecați de-acum mai adânc deasupra cărților de studiu, decât alții, disprețuitori de demonstrații. Și, ce părere de rău trebuie să simțim, știindu-i azi, purtați pe umerii calzi ai opiniei publice, mai nesocotite chiar și decât ei, iar mâine, obosiți, blazați și frânți de avântul prea mare, de iluziile deșarte, ce nu li s'au implinit, fiindcă nu se puteau implini.

Avem, în trecut, triste experiențe cu studenții ligiști. Pentru nu știu cât nu dorim, ca aceste experiențe să ni se îmbogățească.

Copii — haideți acasă!

## INFORMAȚIUNI.

Arad, 20 Iunie 1914.

**Mersul vremii.** Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, în unele locuri ploi cu furtuni.

**Prognostic telegrafic:** vreme moale, în multe locuri ploi.

Temperatura la amiază a fost: 22.5 C.

**INECAȚII ROMÂNI AI VASULUI „EM-GRASS OF IRELAND”.** Cetim în ziarul „Glasul Vremii” din America: Pe vaporul înecat au fost și 4 Români din Șeitin (comit. Cerna) și numele: Dimitrie Costa Baltău, George Costa Pavan, Constantin Deliman Tyllu și Nicolae Șladu Oniția. Toți patru s'au inecat.

Numitul ziar a cerut telegrafic deslușiri dela compania din Canada.

**Comemorarea lui Eminescu.** Marti s'a constituit definitiv în Galați comitetul pentru comemorarea a 25 de ani dela moartea poetului Eminescu. Serbările au fost organizate pentru ziua de 15 Iunie v. c. Comitetul se compune din 18 persoane în frunte cu d. Corneliu Botez membru la curtea de apel. În dimineața zilei de 15 Iunie v. se va oficia un Te-Deum la catedrala orașului în prezența autorităților, a membrilor diferitelor societăți și a unui numeros public. Dela biserică asistența va porni la statuia lui Eminescu, așezată în parcul Municipal, unde vor ține cuvântări dnii Corneliu Botez, Origorie Fortin, profesor și câte un delegat din partea comunei, a corpului didactic primar și a studențimei universitare. Corul episcopal va cânta cântece patriotice pe versuri din Eminescu. D. profesor Calmuschi a fost însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestui program.

**Impresii ungurești de călătorie.** Colaboratorul Sz. B. al fituicii „Ujság” din Cluj e în călătorie de explorare... patriotică, prin ținuturile locuite de Săcui. Iată ce experiență tristă a făcut deunăzi; ne-o povestește el însuși:

Impreună cu el s'a nimerit să călătorească pe valea Oltului și o pereche tânără, care vorbește în sălbateca limbă valahă necunoscută în părțile ardelen. La un moment dat însă bărbatul străin îl agrăiește în cea mai clasică limbă ungurească: Mă rog, când ajungem la Murășosorhei? — Bine înțeles, exploratorul nostru a rămas suprins; când s'a mai desmeticit l'a întrebat pe valahul suspect ce caută în țara ungurească-unitară-națională? Acesta îi răspunde că, de; a venit cu nevistica în călătorie de plăcere, să-și vadă frații din Ardeal. A mai spus că e funcționar de bancă în București... Aha — gândi gazetarul ungur — ăștia-s spioni, hai să-i descoasem:

— Dar bine, dvoastră poate aveți de gând să vă mutați aici?

— Da de unde — îi răspunde îndrăzneț valahul — doar noi în Ardeal suntem acasă!

Ungurul rămase uluit și se prinse cu amândouă mâinile de pălărie să nu cadă; iar valahul prinzând curaj începu să declame:

— Te miri, hai? O să vedeți abia atunci când o fi prea târziu! Știi dta că noi nu facem numai gură, ci ne pregătim sistematic. Știi dta cine cumpără pământul și casa Săcuilor emigranți? Noi le cumpărăm! Știi dta că oamenii noștri se strecoară în Ardeal, se fac cetățeni, soldați, jandarmi maghiari? Pe noi ne așteaptă aici să venim!...

Gazetarul ungur s'a cufundat în o uluială și mai adâncă, soră cu tămpenia, la auzul acestor vorbe profetice. În mintea lui de șovinist excentric i s'au năzărit satele săcuiești pârjolite, auzia în locul melodiei duioase a ceardașului, accentele sălbatece ale doinei... pe când de dincolo de munți se ridicau nori amenințatori, aducători de furtună... Apoi călătorul patriot în culmea desperării exclamă: Dar noi Maghiarii când ne deșteptăm? Hannibal ante portas!...

Bietul Hannibal (despre care istoricul Horvâth a dovedit că e Ungur veritabil) ce-o fi zicând pe lumea cealaltă (raiu ori gheena, indiferent) văzându-și urmașii cum îi iau numele în deșert. În orice caz sperăm că guvernul maghiar va lua în seamă tânguielile fituicii din Cluj și va grăbi cu fortificarea Ardealului, ca nu cumva să se mai strecoare vre-o fantastică pereche de îndrăgostiți români, cu tendința de a anexa Ardealul nostru blagoslovit!...

**D. Mircea R. Sirianu,** colaboratorul nostru extern, ne scrie din Paris, că a luat doctoratul în drept. Ii trimitem felicitările noastre.

**Retragerea dlui T. Maiorescu dela șefia partidului conservator.** D. Titu Maiorescu a adresat comitetului executiv al partidului conservator următoarea scrisoare:

Fiind silit de împrejurări private să stau mai mult timp în străinătate, nu mai pot îndeplini, așa cum s'ar cuveni, datoria de șef al partidului conservator. De aceea, exprimând încă odată tuturor membrilor partidului nostru adâncă mea recunoștință pentru încrederea ce mi-au arătat-o vă rog să binevoii a lua act de demisia mea din șefia partidului și a convoca comitetul executiv pentru alegerea unui alt șef, conform statutelor.

În urma acestei scrisori s'a întrunit ieri comitetul executiv al partidului conservator împreună cu deputații și senatorii conservatori și au proclamat de șef al partidului pe d. Al. Marghiloman.

**Din România.** Marti, la orele 11 a. m. au sosit la Bazargic MM. LL. regele Carol și regina, precum și A. S. R. principele Ferdinand și principesele. În primul automobil regal se aflau: regele, regina și prințesa Mărioara; în al doilea se aflau principele Ferdinand, care conducea au-

tomobilul, principesa Maria cu două doamne de onoare: d-na Poenaru și Băicoianu; apoi dnii aghiotanți regali colonel Anghelescu și maior Constantinescu, general Mavrocordat mareșalul curței. În alt automobil se aflau dnii Morțun ministru de interne și general Berlescu; apoi dnii I. Panaitescu directorul siguranței generale Romulus Voinescu inspectorul polițiilor și Wili Georgescu. La sosirea cortegiului regal, d. Răiciu, președintele comisiunii interimare a prezintat tradiționala pâne și sare urându-i bună venire. În urmă M. S. regele a trecut în revistă trupele, comunitățile și școlile. S'au oferit regi-nei frumoase buchete de flori.

După ce regele și regina s'au întreținut cu cei de față, ei s'au îndreptat în automobile spre catedrală, unde s'a oficiat un Te-Deum la care au luat parte șefii autorităților civile și militare. După Te-Deum regele a vizitat moscheia trecând de aci la palatul administrativ unde a avut loc o recepție.

Suveranii au luat dejunul la d. G. Georgescu, prefectul județului.

Cu ocazia întoarcerii dela Constanța a aviatorilor români, dela Liga aeriană, un accident a survenit în drum aviatorilor Poly Vacas și căpitan Capșa. Din fericire nici unul nu a fost grav.

Societatea de geografie, va ține în zilele de 7 și 8 Iunie v., două ședințe publice în amfiteatrul „Fundatiunii Universitare Carol I”, la 9 ore seara.

M. S. regele și A. S. R. principele Ferdinand, întovărășiți de d. ministru de interne Morțun au fost la Dobrici unde au trecut în revistă garnizoana locală. La palatul administrativ s'a dat cu această ocazie un dejun de 30 tacâmuri. Regele s'a inapoiat seara la Constanța. Ieri Joi, A. S. R. principele României a trecut în inspecție trupele din Silistra.

D. I. C. Brătianu a convocat comitetul executiv al partidului liberal acasă la d-sa pentru azi Joi 5 Iunie la orele 10 dimineața. D-sa va convoca pentru Sâmbătă, la clubul liberal pe toți noii senatori și deputați, la care va face apel să-i dea tot concursul, pentru aducerea la îndeplinire a programului anunțat, întru cât opoziția din parlament e foarte bine reprezentată și mai ales că se anunță a fi rășboinică.

**Fundațiunea dlui Emanuil Ungurean, de aproape 372 mii cor., dintr'o regretabilă greșală s'a omis din lista fondurilor și fundațiilor, pe care o publicasem în săptămâna trecută, ceea ce rugăm să se rectifice.**

**Examen electoral.** Din comuna Toracul-mare (Toronto) s'au supus examenului de scris-cetit în 23 Maiu a. c. 68 țărani români, dintre cari 66 au trecut examenul cu succes. Examenul cl. VI. de băieți, pentru câștigarea drepturilor politice încă a succes; totii elevii au obținut „testimoniu final”. Că la examenul de scris-cetit s'a prezentat un număr atât de frumos, în cea mai mare parte e meritul preotului G. Teorean, care a sfătuit și pregătit poporul la examen. — Cor.

**La entrefileul nostru de pe pagina patru.** „Intrevederea dela Constanța” trebuie să se însemne în parantez: *Din „Universul”*, iar la antrefileul de pe pagina a doua, „Din Franta”, trebuie să se însemne în parantez: *Robert de Flers, eminent dramaturg și publicist.* Amândouă în numărul de ieri.

**Adunarea urbarialistilor din Lugoj.** Ca un întâi echou al propagandei noastre pentru realizarea legii izlaturilor, cetim în „Drapelul”: Duminică, în 1/14 Iunie 1914 a avut loc sub conducerea dlui avocat Dr. George Dobrin „adunarea de orientare” a urbarialistilor din Lugoj. D. Dobrin a arătat fazele istorice prin care a trecut chestiunea. Art. de lege X din 1913 a intrat în vigoare la 1 Mai 1914. Ordinațiunea ministerială dată privitor la această lege obligă

**Corecte** (propise) pentru examene, dictando și caligrafie. 100 bucăți

Cor. 1 20. Pentru porto să se adauge separat 30 fl.

**Aviz școlar — Iskolai értesítő**

legat à 30 fl. bucata.

De vânzare la: „**Librăria Concordia**”, Arad, Deák-Ferencz 20.

pe urbarialisti să se constituie în societate pentru administrarea izlaurilor și anume în decurs de un an dela intrarea în vigoare a legii, iară despre hotărârea de constituire sau neconstituire să avizeze în decurs de 3 luni comuna; în caz contrar va provoca comuna pe urbarialisti să se organizeze, iar peste alte trei luni comitatul și dacă nici atunci urbarialistii nu s'ar constitui va lua dispoziții de organizare independentă a administrării izlaurilor comisia administrativă comitatensă. La inițiativa dlui Dr. G. Dobrin mai mulți urbarialisti, au pornit o acțiune de organizare ținând mai multe consfătuiri și alegând din sânul lor o comisie de 15 inși. Aceasta a convocat peste 200 din 603 urbarialisti din Lugoj, în „adunarea de orientare” de Duminecă. Adunarea a decis unanim organizarea. Cu facerea pregătirilor necesare pentru adunarea generală, care se va convoca peste trei luni, a fost însărcinată tot comisia de 15.

**Serbările din Chișineu.** Confratele „Minerva” scrie despre serbările dela Chișineu (în Basarabia), între altele următoarele: „Se vor da la Chișineu mari serbări în cinstea țarului, care s'a dus să comemoreze o sută de ani dela alipirea Basarabiei și dela despărțirea ei din trupul Moldovei.

Serbările ce se dau vor fi un prilej pentru țarul rus o cunoaște populațiunea românească, această populațiune în mijlocul căreia s'a simțit așa de bine și așa de sigur la Constanța. Și suntem siguri că însuși țarul Nicolae II va rămâne uimit de puțină îngrijire ce s'a dat Românilor basarabeni.

Ni se prezintă un favorabil prilej de a interveni în favoarea Românilor basarabeni care n'au școli, n'au biserică — biserici zidite de un Ștefan cel Mare, Petru Rareș și diferiți boeri moldoveni — n'au umbră de cultură măcar”.

**Cununie.** Dșoara Pipi Trailescu și d. Valer Socol, inginer, Sâmbătă în 20 Iunie a. c. își vor serba cununia în biserica gr. or. română din Arad la orele 6 d. a.

**Teatrul sătesc în România.** Din inițiativa dlui G. Diamandi directorul general al Teatrelor, și sub înaltul patronaj al augustei regine Carmen Sylva, în țară a luat ființă o nouă mișcare culturală: „Teatrul sătesc”. S'a alcătuit 4—5 echipe de artiști dramatici care sub conducerea unui scriitor, vor cutreera satele din România jucând teatrul pe lângă cercurile culturale ale învățătorilor. Primăvara, vara și toamna reprezentațiile se vor da sub cerul liber, iar iarna vor continua în sălile școalelor rurale sau în localurile Băncilor Populare. Pieșele sunt scrise într'adins ca să folosească populației dela sate. Activitatea Teatrului sătesc începe în luna August iar primele reprezentații vor avea loc în județul Prahova.

**Ancheta asupra emigrării Grecilor din Turcia.** Poarta publică alte telegrame ale ministrului de interne zicând: Ancheta făcută cu privire la svonul care a circulat că bande comandate de ofițeri, s'ar afla în împrejurimile Aivaliilor a dovedit că svonurile erau absolut false. Chiar consulul Greciei a declarat ministrului că toate nu erau decât svonuri. Locuitorii din 16 sate din județ Edremid au emigrat înainte de sosirea ministrului. Câțiva indivizi au pătruns în magazinele și casele părăsite de emigranți spre a prăda. S'au făcut 40 arestări. Autoritățile au luat măsuri pentru paza averii emigranților. Situația a redevenit normală. Nu sunt nici morți, nici răniți. Doar un musulman a fost rănit de creștini. Ministrul cu mitropolitul grec va merge în mai multe sate spre a împiedeca emigrarea Grecilor.

Cu privire la incidentul din Karaburan o telegramă oficială zice: o bandă venind dintr'o insulă, a debarcat lângă Karaburum, unde a avut o ciocnire cu jandarmii. Un jandarm și un vameș au fost omorâți. Bandiții au fost puși pe fugă lăsând o pușcă Manlicher.

**M. S. I. țarina Rusiei** a oferit dlui C. Nanu ministru plenipotențiar al României și secretar general al ministerului afacerilor străine un portret cu autograful augustei suverane încadrat într'o superbă ramă de lemn de trandafir ornată cu flori de argint.

Se știe că d. Nanu a fost atașat pe lângă persoana țarinei în tot timpul vizitei Augustei familiei rusești.

**Comisia pentru delimitarea grantei de sud a Dobrogei românești.** Ministerul de război a numit pentru tranșarea tuturor chestiunilor privitoare la stabilirea definitivă a frontierei în teritoriul anexat, următoarea comisiune: D. Rosetti Radu; general de brigadă Ionescu Gh., directorul general al serviciului geografic al armatei și d. general de brigadă Râmnicăanu Teodor, inspector general al grănicerilor. Comisiunile numite prin ordine anterioare pentru lucrările tehnice rămân aceleași.

**Mulțămă publică.** Cu prilejul examenelor obicinuite la încheierea cursurilor de dans, damele române din Arad au dat dovada dragostei ce poartă pentru școala noastră de fete. La îndemnul dnei Ștefan C. Pop au dăruit câte 2 cor. d. Văd. Anciu, Victoria Antonescu, Sofia Beles, Maria Botiș, văd. Elena Ciorogariu, Iulia Dogariu, Elena Goldiș, Cornelia Iacob, Adriana Ispravnic, Ecaterina Ittu, Constanța Lazar, Georgina Lugojan, Elena Moldovan, văd. Sidonia Morariu, Leontina Montani, S. Mihulin, Nemet, M. Opre, S. Pap, M. Pacu, Aur. Petran, Maria Popoviciu, E. C. Pop, Mărioara Popovici, Florica Popovici, Maria Purcariu, Hermina Rozvan, Iustina Serban, Viora Savu, Cornelia Stanciu, Ecaterina Tatu, Emilia Trailescu, Hermina Vasilon, Hortensia Veliciu, Ecaterina Vătan și Livia Vuia. Tot cu această ocaziune a contribuit și dl avocat Dr. Iustin Marșieu cu 3 cor. Din această sumă de 77 cor s'a procurat elevelor bomboane, prăjituri, fructe etc. și restul de 26 cor. 60 fil. se va întrebuița spre același scop cu altă ocaziune. Fetitele venite din depărtări mari, străine din orașul nostru, au avut parte de mult interes și sprijin din partea dnelor române cari au contribuit în acest fel nu numai la înălțarea zidurilor, ci și a sufletelor cari se ridică prin școală. Căldura inimilor lor, se va răsfrânge odată și din inimile elevelor noastre.

**Direcțiunea școlii de fete** mulțamește doamnelor sus numite și „Reuniunii Femeilor Române” din Arad pentru interesul cald și sprijinul moral și material ce l-a dat școlii în anul școlar curent.

**Trustul... sentimentelor americane.** Nu știu dacă cineva își mai aduce aminte de o intervenție diplomatică a Statelor-Unite pe lângă România, în chestia evreiască. Pare-mi-se că în acea notă se vorbea despre „interese umanitare” și alte cuvinte mari. Au trecut câțiva ani de atunci și azi avem prilejul să admirăm modul cum practică „umanitarismul” jankeii.

Spre a pune stăpânire pe regiunile recunoscute ca petrolifere din Mexico, Statele-Unite au căutat un pretext spre a face o declarație de război... dlui Huerta. De atâtea luni, flota Statelor-Unite stă în fața Vera-Cruzului, căutând să dea ochii cu flota mexicană, care, de fapt, nu există.

Dar Mexico are o armată de uscat și jankeii ar fi putut dela început să se măsoare cu dânsa.

Pentru ce nu au făcut asta?

Pentru că armata Statelor-Unite e o necunoscută.

Da aceea, când cele trei republici: Argentina, Brazilia și Chili au propus mediațiunea, guvernul dela Washington, s'a simțit fericit s'o accepte, tot trimbițând în Europa că prin această grabă, dânsul a voit să evite un războiu sângeros. Iarăș s'a vorbit de... sentimentele umanitare ale nord-americanilor! Nu știu cum se va termina conflictul americano-mexican, dar cece știm e că negustorii de vorbe mari, dela Washington, vor câștiga ceva din această afacere pusă la cale de cei cari dețin tot soiul de trusturi.

Acei cari au specialitatea trusturilor, pentru ce n'ar avea și trustul... sentimentelor umanitare?

**Un general spaniol despre România.** Alături la societatea geografică din Madrid generalul Lallave a ținut o conferință, despre România. După ce a expus istoria mai veche a țării, a arătat în ce constă cele două probleme principale ale ei: chestia țărănească și chestia ovruciască. Conferențiarul a vorbit apoi despre rolul României în evenimentele balcanice, făcând clogii armatei române, mai ales în ce privește mobilizarea. Lallave a constatat relațiile amicale ce se stabilesc tot mai mult între România și Spania și a insistat asupra Ligii latine de sub președinția drului Istrate. A asistat un public numeros de savanți, literați și diplomați cari au felicitat călduros pe conferențiar. Au asistat și membrii legatției române.

**D. Blondel,** ministrul Franței la București a fost decorat de țarul Rusiei cu marele cordon al ordinului Sf. Ana. Această decorație i-a fost remisă de d. Sassonow cu ocazia recepției dela legatiunea rusă. D. Blondel a mai fost decorat de regele Serbiei cu marele Cordon al ordinului Sf. Sava.

**x Circul Schmidt** care sosește peste câteva zile în Arad, cum scriu foile din provincă pe lângă succese foarte mari își ține reprezentanțiile. Atracțiuni exotice, dresare de cai uimitoare. Circul Schmidt numai 3—4 zile va da reprezentații în Arad și se sperează că nu cu mai puțin succes ca în celelalte orașe mari din mornarhie.

**x In atențiunea bolnavilor!** Balsamul Mittelman pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuieră scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelman, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u.** (Mi 1621)

**x Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozmuța** (atlător în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediată apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon urban József 42 08) e unicul institut în Ungaria, care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morbiuri mai grele și complicate ca: boale interne, de rinichi, de piept, venerice, urologice, boale femeiești și de copil etc. Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale mai are și 10 camere mobilate pentru pacienți deci foarte acomodat pentru publicul din provincă. Pentru boalele de piept și venerice institutul are secții separate.

Deslușiri și amănunte dă cu plăcere direcțiunea institutului. Ko 2149.

**x Curs de specialitate comercială „curs pentru scrie la mașină, Arad, str. Lázár Vilmos Nr. 2, lângă palatul Földes.** Cursuri de contabilitate, stenografie, scriere la mașină, cursuri de ziua și de noapte. Mijlocire gratuită și câștigarea de posturi. Instrucție și în limba română. (E 2198—10)

## CRONICA SPORTIVĂ

**CONCURSUL DELA ORĂȘTIE.** Un preot român ort., iubitor de sporturi, ne trimite scrisoarea asta. Ii facem loc, sperând să nu deștepte supărări:

„În interesul adevărului și a cauzei sportive, — condus de cele mai bune sentimente, — îmi permit a face atent pe d. Lisandru, în ce privește raportul dsale publicat în prețitul ziar „Românul” (nr. 112, p. 4), asupra rezultatului emulațiunilor sportive din Orăștie.

1. **Scrimă.** Greșelile făcute din neprecauțiune, sau din lipsa de buna informație, zac în aceea, că dsa nu a făcut amintire de examenul de probă dinainte de amiază, ce l'au făcut emulanții la secția de scrimă, în urma căruia toți acela, cari au fost admiși pe după amiază, au fost candidați la șampionat.

La acel examen de probă emulanții au fost împărțiți în 4 grupe, constatătoare din 3, — din care la fiecare grupă au căzut câte unul.

**VINE! : CIRCUS SCHMIDT : VINE!**



Și fiindcă d. Lisandru a făcut chestie de publicitate din numele singuraticilor membri admiși la club, ar fi fost de dorit, spre a nu jigni ambiția juvenilă, ca să numească pe toți membrii, căci cazul de față a făcut impresia, că sau nu a fost atent, sau din reavoință a omis pe un membru, care în raportul învingerii, nu a fost chiar menționat din urmă.

Acesta e d. Victor Felea, cand. prof. (C. S. A.) la gimnastică. Referitor la secția de gimnastică, a greșit mult, când a descris rezultatul în termeni atât de întunecoase.

În cazul de față era mai bine, că dacă dsa nu a fost îndestulit cu producția, să fi descris obiectiv, fără epitete, — ca să nu producă rezonanță în puțurile cetitor și în special în cel asistent, care a avut un succes frenetic pe emulanți și după merit. Cu toate acestea mai vădit va fi produs însă desgust și descurajare la domniile din chestie, cari ar fi meritat altă apreciere.

Observația că gimnastica la aparate nu s'a făcut în grupe, ba ce e mai mult, cu exerciții obligate pentru toți concurenții etc., e ridicolă.

Se vede că d. Lisandru nu are idei de gimnastică, fiindcă nu e în clar cu aceea, că nu tot omul are talent în această direcție.

Dorința generală ar fi fost, ca secția de gimnastică să fi fost reprezentată în număr mai mare, decât ce pe viitor să sperăm, că va fi.

III. Petrecerea. Publicul, care a luat parte la petrecere, aude într'adevăr noutăți, când se aduce la cunoștință că „ardelenele” și „valsurile” se succedau în mod durere, „valsurile” dela început au prezentat, pe când „ardeleana” numai pe la sfârșit la cerința expresă și repetită a o parte din public a avut încredințată de considerație. Despre alte jocuri românești nici nu s'a făcut pomenire.

În această privință rugăm pe dnii tineri, de cari se leagă mari speranțe, să cultive în special jocurile naționale (Hora, Romana, Călușerul, Bătuta, Cămin, Învârtita, etc. etc.), cari apoi să împrumute caracterul un colorit specific românesc, iar înșușirea și recitarea ce de regulă urmează după emulațiuni, să reprezinte de facto un ram al sportului. În acest caz acesta cât de ușor s'ar apropia sportul de suflet al poporului nostru!...

Acestea în interesul adevărului și a cauzei noastre!

Unul din public.

Numai românește! Un cetitor ne scrie: „In nr. de ieri, la informații, se spune că o societate românească din Baia-mare amendează cu 20 fil. pe fiecare Român, care scapă pe gură un cuvânt maghiar. Incasarea — cam mărișoară: 8.40 cor. în timp de câteva săptămâni! — se dă „Clubului sportiv” din loc. De ce nu scrieți un articol pe tema asta îndemnând societatea română din alte părți să facă asemenea?”

La derby austriac din primăvara asta concurența cea mai înversunată a fost între un cal maghiar (proprietar M. Szemere) și un cal român (proprietar Al. Marghiloman), pentru premiul cel mare oferit de Maj. Sa. Calul român dovedi până în cea din urmă clipă o superioritate neajunsă de puțină față de cel maghiar. Deodată se opri din fugă și nu mai făcând parte la concurență. Presa maghiară strigă acuză victorioasă, și acuză grajdul românesc de doping. Presa maghiară cunoaște bine acest procedeu, dela ea, de acasă...

Apel! Studențimea universitară română din Ungaria silită pe de-o parte a-și face educațiunea la străini, în vremurile din ce în ce mai neobicinuite prin cari trecem, a simțit lipsa unei școale de energie, de curaj, de inițiative personale, pe de altă parte a sosit timpul, ca amintindu-ne viața străbunilor noștri și luând pildă viața de activitate sportivă intențând a popoarelor culte europene, să rupem cu trecutul și să ne înrolăm cu însufletire sub steagul unei noi lupte, sub steagul cultului energiei individuale, spre mărirea energiei colective.

Pentru îndrumarea cu rost a forțelor trupesti și pentru însușirea aceluiași curaj intelectual, care e nota distinctivă a neamurilor vrednice, studențimea universitară română din Cluj, la anul 1913 a întemeiat cu mare însufletire primul club sportiv românesc, exercitând de atunci înainte cu dragoste și plăcere toate ramurile esențiale ale sportului: trânta, scrima, boxul, gimnastica de aparate și fotbalul. Dovadă frumoaselor progrese făcute amputăm cu deplină satisfacție splendidul succes moral obținut de C. S. A. la marea și prima emulațiune sportivă românească din 31 Maiu n. a. c. la Orăștie.

Dar ca ori ce instituțiune de acest gen, propă-

șirea cu temeinicie, e condiționată în primul rând de situațiunea bună financiară a clubului. Aflându-ne la începutul drumului mare, lipsiți și de cele mai elementare mijloace materiale pentru acțiunea noastră, apelăm la dragostea fraților mai mari, rugându-i să aprecieze însemnătatea dezvoltării unei astfel de școale, în care va primi creștere demnă de însemnătatea vremurilor noastre noua generație, în care zace nădejdea de mâine a neamului nostru.

## OBONIA ȘCOLARĂ

Notițe școlare de pe la Beiuș. Ca pretudența așa și pe la noi în acest timp se țin examenele finale pe la toate școlile. Astfel în 10 Iunie am asistat la examenul dela școala confes. gr. or. rom. din Pocola condusă de învățătorul Efreim Tigu. Examenul a succes bine și a făcut bucurie părinților și oaspeților prezenți. S'a remarcat însă în mod deosebit succesul neașteptat de frumos dovedit de părintele P. E. Papp la propunerea religiei. Iată un preot care-și înțelege chemarea și care știe da importanța cuvenită educației religioase a poporului. Până când o bună parte a preoției noastre caută sub diferite pretexte a scăpa de sarcina catihizării, iar alții o poartă numai pentru a avea titlu la onorurile împreunate cu catehizarea — mai ales la „școlile de stat,” până atunci părintele Papp, privește acest oficiu ca făcând parte din datorințele celei mai sfinte încopciate cu misiunea sa favorabilă și în consecință își împlinește aceasta misiune în modul cel mai conștientos posibil.

După examen s'a ținut tot în școala din Pocola și adunarea ordinară de primăvară a desp. Beiuș a „Reun. inv. or. rom. din Bihor” sub prezidiul dlui Ioan Moga învățător în Dobrești. Din programul acelei adunări remarcăm operatul: „Ce datorințe li-se impun învățătorilor în fața noii legi electorale?” — temă, supusă spre dezbateri și apretiere despărțămintelor prin biroul central al reuniunii și prelucrată pentru adunarea despărțământului Beiuș, de către tinărul învățător din Pocola Efreim Tigu care s'a achitat pe deplin de datorința ce i s'a impus prin conducerea despărțământului. Cu această ocaziune după ce prezidentul de până aci Ioan Moga din motive binecuvântate declară că este silit a se retrage din postul de prezident al despărțământului, adunarea cu unanimitate alege de prezident pe restul periodului pe Gavril Cosma învățător în Feneriș. D. Ioan Moga a părăsit scaunul prezidial însoțit de stima și iubirea tuturor colegilor săi a căror sentimente le-a tălmăcit inv. I. Roșu mulțumindu-i pentru dragostea manifestată față de colegii săi și pentru jertfele materiale ce nu odată le-a făcut în interesul învățătorilor și reuniunii.

În 13 Iunie s'au ținut examenele la școala de băieți și la cea de fetițe din Beiuș care încă au satisfăcut pe deplin pe cei prezenți. Cu această ocaziune s'au distribuit între băieții și fetițele diligente 10 cor. primiți dela „Nepbank”, 20 cor. primiți dela doamna Viora Dr. Ciordaș și 4 cor. dela d. Dr. I. Poynar. Acestora le-a mulțumit învățătorul, precum și adm. ppesc d. Dr. V. Fildan, acest din urmă aducând instituției „Drăganul” și directorului său d. Dr. I. Ciordaș, în numele poporului românesc cea mai vie mulțumită pentru jertfa adusă întru înființarea școalei de fetițe, a cărei lipsă era atât de mult simțită în Beiuș și jur și care școală, dacă nu venea ajutorul „Drăganului” și a marelui mecenat Vasile Stroescu la nici o întâmplare nu se putea înființa. — Coresp.

## ECONOMIE.

### Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 19 Iunie.

Grâu pe Octomvrie	12.94
Grâu pe Aprilie 1915	13.03
Secară pe Octomvrie	9.41
Ovăș pe Octomvrie	7.95
Porumb pe Iulie	7.62
Porumb pe August	7.76
Porumb pe Maiu 1915	7.39

## Ultima oră.

### Declarațiile regelui Carol.

Regele Carol l'a primit pe redactorul ziarului bucureștean „Bukarester Tageblatt” în audiență particulară. Suveranul român care cu toate că a împlinit în anul acesta 75 de ani, arată cu mult mai tânăr și se bucură de deplină sănătate. În cursul audienței regele Carol a spus redactorului că a primit chiar azi o scrisoare dela principele Wilhelm al Albaniei, în care acesta îi comunică că are foarte mult de lucru, și are de luptat cu mari dificultăți. Regele român a vorbit încă despre chestia Epirului. Trecând apoi la situația din Balcani, a declarat că aproape toate statele, chiar și marile puteri asediază România cu fel și fel de însărcinări. Astăzi dealtcum se vorbește în chip exagerat despre o mulțime de lucruri și se răspândesc știri cari de cari mai false.

Privitor la noul teritor românesc, regele a spus că populația, mai cu seamă cea din Dobrici, a voit la început să emigreze, dar văzând că i se lasă atât limba cât și religia, a rămas în noua patrie și azi se simte cea mai fericită.

Regele însăfârșit vorbind despre Serbia a lăudat armata sârbească, care a dat o vie dovadă despre excelența sa în războaiele din Balcani.

### Acuzele unui ziar german.

Ziarul „Frankfurter Zeitung” publică în numărul său de azi un prim articol despre chestia românească din Ungaria. Origina lippscheriană a articolului e prea evidentă. În el se cuprind acuzații la adresa partidului național român, afirmându-se că mișcarea română naționalistă din Ungaria deși nu pe față, dar în ascuns are de scop ruperea de monarhie a teritoriului locuit de Români. Plângerile Românilor din Ungaria nu sunt îndreptățite. Românii sunt un element fără virtuți și în care nu te poți încrede. Pentru confirmarea acestor afirmații injurioase la adresa poporului român autorul citează din scrierile lui Slavici. Cu citații din Iorga și un scriitor sas, încearcă să dovedească că Românii nu sunt oprimați economiceste de către Maghiari, ci din contra ei cuceresc tot pământul dela aceștia și dela Sași. Nu Românii din Ungaria sunt asupriți, ci cei din Bucovina, pe cari îi rutenizează politica austriacă.

### Apropierea româno-rusă.

Ziarul francez „Liberté” din Paris primește știrea din Constantinopol că reprezentanții Rusiei și României au întreprins un demers comun la guvernul otoman pentru ca să se asigure pentru totdeauna trecerea liberă a vapoarelor comerciale prin Dardanele. În cercurile din Paris acest demers comun e privit ca primul rezultat al apropierei româno-rusești.

### Plecarea monarhului la Ischl.

„Wiener Allgemeine Zeitung” e informat din sursă competentă că monarhul va pleca la Ischl, unde va petrece peste vară, în 25 Iunie.

### Grecia și Turcia.

Monitorul oficial al guvernului grecesc scrie la loc de frunte că tensiunea dintre Grecia și Turcia a slăbit încât e mare speranță că diferendul dintre cele două state se va aplană în curând pe cale pașnică.

### Situația în Albania.

După știrile mai recente situația la Durazzo e neschimbată. În lupta care a ținut ieri întreagă ziua a intrat o pauză și numai rar se aude câte o împușcătură. Ieri seara un inginer austriac și un căpitan german și mai mulți voluntari au transportat un tun Skoda pe vasul „Herțegovina” luat în arândă de guvernul albanez. De pe acest vas au fost bombardate pozițiile răsculaților cu șrapnele. Aceasta și-a și făcut efectul, căci pentru azi dimineață focul răsculaților a amuțit. Azi au sosit la Durazzo 25 de Români cu vaporul din Constanța, anunțându-se ca voluntari.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

# Noutăți literare și muzicale

De vânzare la: „Librăria Concordia” Arad, str. Deák-Ferenc nr. 20.

N. Iorga. Portul popular românesc. Lecție ținută la Cursurile de vară. Cu mai multe ilustrațiuni. Cor. —75.

N. Iorga. Să părăsim ortodoxia? Cor. —60.  
„ ” Pagini despre Basarabia de astăzi. Cor. 1.50.

N. Iorga. Mănăstirea Hurezului. Desvoltarea și viața ei. Cor. —75.

N. Iorga. România, vecinii săi și chestiunea orientului. Cor. 1.25.

N. Iorga. Basarabia noastră. Scrisă după 100 de ani dela răpirea ei de către Ruși. 2.—

N. Iorga. Chestiunea Dunării (Istorie a Europei răsăritene în legătură cu aceasta chestie.) Lecții ținute la Școala de Răsboiu. Cor. 5.—

N. Iorga. Chestiunea Rinului. Cor. 5.—

„ ” O geneologie a Basarabilor (Insemnări critice). Cor. —20.

Enescu Stâlpeni. Proverbe și maxime indiene. Traducere în versuri cu note explicative culese din literatura indiană, precedată de o schiță asupra poporului indian și literaturii lui, cu o prefață de A. C. Cuza. Cor. 1.—

Gr. G. Petrov. Poveste, traducere din rușește. Prețul Cor. —50.

G. Asachi. I. Eliade Rădulescu. C. Bălăcescu și A. Donici. Fabule alese. Cor. —40.

Pr. Seb. Părvulescu. Biserica noastră națională în raport cu celelalte confesiuni. —50.

C. Dion. Rolul bisericii în viața noastră națională. Părerii exprimate în conferințele pastorale din Botoșani. Cor. —40.

G. Coatu-Cerna. Momente vitejești. Schițe din timpul războiului. Cor. —50.

Maria Maorodin. Poezii (din hârtiile unei moarte). Cu o prefață de N. Iorga. Cor. —75.

D. N. Ciotori. Calea Robilor. Cor. 1.50.

Maurice Maeterlinck. Ciclul morții. (Interior. Oaspele nepoftit. Orbii). Trei drame traduse de A. T. Stamatiad. Cor. 1.25.

Legea nouă despre alegerea deputaților. Indrumări pentru poporul român. Cor. —50.

Noua lege pentru alegerea deputaților. Invățături și indemnuri pentru sătenii noștri. Cor. —20.

Dr. A. Sădean, profesor. Date nouă despre Gheorghe Lazăr. Cu o ilustrațiune. Cor. 1.—

Dr. A. Sădean, profesor. Apostolatul primilor profesori ai preparandiei noastre. Cor. —60.

Selma Lagerlöf. Legendele lui Isus Hristos. Trad. autorizată după originalul de D. N. Ciotori. Cor. 1.—

Stefan Bodiu, profesor. „Plevna internă”. Cor. —40.

Pr. I. C. Beldie. La cislă. Cor. —30.

I. E. Torouțiu. Românii și clasa intelectuală din Bucovina. Notițe statistice. Cor. 1.—

N. Iorga. Trei drame. Cor. 2.—

„ ” Mihai Viteazul. (Schiță de poem dramatic.) Cor. 1.—

N. Iorga. Les Roumains et le nouvel état de choses en Orient. Cor. —50.

Ioan Agârbiceanu: Arhanghelii. Roman din viața Românilor ardeleni. Prețul Cor. 3.—

Ecaterina Colonel Steriad. Buna menajeră. Carte de bucate practică conținând bucătăria română, franceză, germană, tot felul de prăjituri, dulceturi, înghețate precum și bucătăria vegetariană. Ediție nouă revăzută complect și ilustrată cu mai multe figuri. Prețul Cor. 5.—

Rodica. Culina. Carte de bucate. Prețul Cor. 3.—

Iudita Secula. Economia de casă întocmită după mai mulți autori. Prețul Cor. 3.—

A. Vlahuța. Dreptate. Nuvele. Prețul C. 2.—

M. Sadoveanu. Priveliști Dobrogene. Prețul Cor. 2.—

Goethe. Faust, tragedie tradusă în versuri de Ion Gorun. Cor. 1.—

Victor Eftimiu. Akim. Tragi-comedie în trei acte. Prețul Cor. 1.25.

P. Dulfu. Gruia lui Novac. Epopee alcătuită din cântecele de vitejie ale poporului român. Cu ilustrațiuni de A. Murnu. Prețul Cor. 1.50.

George Murnu. Istoria Românilor din Pind. Vlahia mare (980—1289). Studiu istoric după izvoare bizantine. Prețul Cor. 2.—

M. Lungianu. Zile senine. Prețul Cor. 1.50.

N. Bălcescu. Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul. Prețul Cor. 2.—

Lamartine. Raphael. Traducere. Bibl. Minervei nr. 151—152. Prețul 60 fileri.

N. Iorga Istoria statelor balcanice în epoca modernă. Lecții ținute la universitatea din București. Prețul Cor. 3.50.

Vasile Goldiș. A nemzetiségi kérdéskör. Prețul Cor. 1.

Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crăiesc. Carte edată la inițiativa și sub îngrijirea dlor: Dr. I. Pușcariu, I. Preda, Dr. L. Borcea, Dr. I. Lupaș, Dr. I. Mateiu, și Dr. S. Dragomir. Prețul Cor. 4.—

Vitejiile lui Mihai Vodă documente publicate de Nerva Hodos. Prețul Cor. 1.—

Dr. Sebastian Stanca. Pocăiții. Studiu pentru combaterea sectei pocăiților. Prețul Cor. 4.

I. Ghetie. Dicționar maghiar român. Prețul Cor. 10.—

I. Ghetie. Dicționar român-maghiar. Prețul Cor. 6.—

I. Iorga. Chestiunea Rinului. (Istorie a Europei apusene în legătură cu această chestie). Lecții ținute la școala de războiu. Tipărite după notele stenografice ale dlui H. Stahl, pentru folosul elevilor săi. Prețul Cor. 5.—

Dr. Dionisie Moldovan, adv. în Sibiu. Advocatul popular. Indreptar pentru poporul român. Prețul Cor. 2.50.

N. Pora. Intre viață și moarte. Nuvele. Prețul Cor. 2.—

Alex. Ciura. Foiletoane, (1907—1910). Prețul Cor. 1.60.

Eugen Revent. Cântecele neamului. Poezii. Prețul Cor. 2.—

B. Katargiu. Discursuri parlamentare. Prețul Cor. 3.—

A. Herz. Bunicul. Comedie în 3 acte. Prețul Cor. 2.—

Erdélyi (Aradi) Victor. Catarina Doamna noastră. Prețul Cor. 5.—

Erdélyi (Aradi) Victor. A 400 éves per. Prețul 30 fil.

Erdélyi (Aradi) Victor. Lukács László arcképe. 50 fileri.

Erdélyi (Aradi) Victor. Magyar kulturképek Prețul 50 fil.

Erdélyi (Aradi) Victor: A rutén skizmapör. Cor. 1.50.

Dr. I. Drăgescu. Pro Patria. Povestire despre începutul și menirea neamului românesc. Prețul Cor. 3.—

M. Sadoveanu: Floare ofilită. Roman. Prețul cor. 2.—

A. C. Galotescu-Neicu: Câteva povestiri de Maupassant. —50.

## Note pentru voce și pian.

Gilbert, Valsul Suzanei (Suzana vals) Cor. 2.— (voce și pian)

A. Bena. Nu m'abandona. Ediția II-a. Cuvinte de Dr. A. Vasilie. Pentru o voce și pian. Cor. 1.20.

Pflügl Egon. Farmecul valurilor Cor. 3.—

Caudela, Sergentul, celebra baladă (Peneș Curcanul) Cor. 2.50 (voce și pian)

Castaldi, La arme Cor. 1.50

Mureșianu, Desteaptă-te Române —50.

Scheletti, Ce te legeni codrule Cor. 1.—

Rudolph, Aseară în grădină Cor. 1.—

Paschill, Cine n'are dor Cor. 1.—

Vels, Vezi rândunelele se duc Cor. 1.—

Vasilii, Freamătul zăvoiuului, Horă Cor. 1.—

„ Mai părăsit, Idilă Cor. 1.50.

Ștefănescu, De-aș săruta, Cor. 1.—

Ionescu, Ecoul Munților, Cor. 1.—

Beuvais, Dorința, Cor. 1.25.

Stern, Banul Mărăcine, —50.

Album de arii și dansuri naționale Cor. 3.—

Hübsch, Imnul Național, Cor 1.—

A. Bena, Uvertură națională. Estrasul pentru pian, Cor. 2.50.

A. Bena, Ave Maria. Estrasul pentru pian Cor. 1.20.

C. Savu. Dor și iubire. Colecțiune de cântece pentru cor. Cor. 2.50.

Iustin Cl. Iuga. Cântece și plângeri. Compoziții românești pentru canto și piano. (Conținutul: 1. Dorul de țară. 2. Trecută bătăie dealul. 3. Tu te duci bade sărace. 4. Frunză verde frunzuliță. 5. Cântecele haiducului. 6. Pe sub fereastră curge un riu, romanță). Prețul Cor. 2.—

Iustin Cl. Iuga. Doine și cântece populare românești. Voce și pian. II. (Conținutul: 1. Mânce-te bade amarul. 2. Vai, vai, vai inimă vai. 3. Duce-m'as cu lun'n nor. 4. Lungu-i drumul Clujului. 6. Mor Mărie mor. 6. Oameni fără mintea toată solo din piesa populară „Moise Păcurariul”. 7. Zădărnice romanță populară). Prețul Cor. 2.50.

Ioan Harșia. Poeme lirice românești pentru piano. Vals la minor. Prețul Cor. 2.—

L. Domide. Înștră-te mărgărite. Legendă de V. Alecsandri. Partea I. Op. premiat de societatea pentru fond de teatru român. Partitura de pian. Prețul Cor. 5.—

Tib. Brediceanu. La sezătoare. Partitura pentru cânt. și piano Prețul Cor. 8.—

Tib. Brediceanu. Aurora. Vals pentru piano. Prețul Cor. 2.—

Tib. Brediceanu. Viorele. Vals pentru piano. Prețul Cor. 2.—

Tib. Brediceanu. Doine și cântece. Pentru voce și pian, în patru caiete. Prețul unui caiet 4 coroane.

Tib. Brediceanu. Jocuri românești pentru piano în 4 caiete. Prețul unui caiet 4 cor.

Tib. Brediceanu. Doine și cântece, în 4 caiete. Prețul unui caiet Cor. 4.—

Cuprinsul caietului I. (ed. II-a. Foaie verde, foi de nuc. Cântă puiul cucului. Spune, mândro, adevărat. Vai, badiță, dragi ne-avem. Badișor, departișor. Cine m'aude cântând. Bade, zău, o fi păcat. Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II-a) Știi tu, bade, ce mi-ai spus. Vino, bade, iar acasă. Năcăjit ca mine, nui. Floare fui, floare trecui. Cântece haiducesc. După ochi ca murele. Trageți voi boi. Cine n'are dor pe vale.

Caietul III. Păsărică mută-ți cuibul. Leagă-nă-te frunzuliță. Turturea din valea sacă. Arde-mite-ai codru des. Ce vii bade târzior. Tu te duci, bade sărace. Foaie verde, foaie lată. Pe unde umblă doru'.

Caietul IV. Pe sub flori mă legănai. Foale verde, pup de crin. Sus în vârful dealului. Mândro, de dragostea noastră. Când treci, bade, pe la noi. Frunză verde, frunzuliță. Auzi mândro, cucu-ți cântă. S'a dus cucul de p'aci.

I. Vidu. Moșu la drum. Pentru voce și pian. Cor. 1.—

„ Ano, Leano. cor mixt „ 1.—

„ Din sezătoare. cor mixt cu „ 1.—

„ soli „ 4.—

„ Pui de lei. cor de voci mixt „ 2.—

„ Ruinita. Cor mixt „ 1.50

Cuprinsul caietului I. Lugojana. Măzărca. Ardeleana (ca în Banat) I. Pe picior I. Ardeleana I. Brău I. Hora, Ardeleana (ca în Banat) II.

Caietul II. Ardeleana (ca în Banat) III. Ardeleana II. Pe picior II. Tarina. Invărtita I. De doi. Ardeleana III. Brău II.

Caietul III. Brău III. Hațegana. Ardeleana (ca în Banat) IV. Invărtita II. Pe picior III. Ardeleana (Abrudeana) IV. Ardeleana (ca în Banat) V. Brău.

Caietul IV. Hora. Invărtita III. Brău V. Pe picior IV. Din Maramurăș. Danțu. Ardeleana (ca în Banat) VI.

C. Dima. Cântece populare românești pentru o voce cu acompaniament de pian. Cu text român și german. Cântecele însemnate cu \* numai text român.

1. Mândruliță de demult. Cor. 1.— 2. Jelu-m'as și n'am cui. Cor. 1.30. 3. Vai mândruță dragi ne-avem. Cor. 1.— 4. Hei, cei, măi! Cor. 1.30. 5. De-ar fi trăsniț Dumnezeu. Cor. 1.80. 6. Sub fereastra mândrei mele. Cor. 1.30. 7. O ce veste minunată. Cor. 1.— 8. Doamne Isuse Hristoase. Cor. 1.— 9. Leagăn verde. \* O inimă 'ntristată. Cor. —90. 11\*. Hop, țurcă-furcă! Cor. 1.— 12\*. Ciobanul. Cor. 1.30.

G. Dima. Cântece și balade pentru o voce și pian. Cu text român și german. 1. Dorința. Cor. 1.80. 2. De ce nu-mi vii? Cor. 1.80. 3. Peste vârfuri. Cor. 1.— 4. Și dacă ramuri bat în geam. 5. Somnoroase păsărele. 6. Știi tu, mândro? Cor. 1.— 7. Cântecele păstorului. Cor. 1.30. 8. Pe când soarele de vară. Cor. 1.— 9.



Biată inimă nșelată. 10. Groza, baladă. Cor. 270. 11. Hotărîre. Cor. 1.—. 12. Noi trei. Cor. 1.—. 13. Stefan Voda și codrul, baladă. Cor. 180. 14. Trădare. Cor. —. 90. 15\*. Curcile. Cor. 130. 16\*. A venit un lup din crâng. Cor. 175.

### Biblioteca pentru toți a 30 fil. numărul.

Nr. 884 Iosif-Goethe: *Dragoste cu toane*. Pa-storală într'un act și în versuri.

Nr. 886—7. L. Leger: *Istoria literaturii rusești*.

Nr. 890. Sallustius, *Conjurația lui Catilina*.

Nr. 894. N. Davidescu: *La fântâna Castaliei*. Poezii. Ed. II.

Nr. 901. G. Aslan: *Cultul oamenilor mari*.

Nr. 908. G. Tutoveanu: *Albastru*. Poezii. Ed. II.

Nr. 907. Haralamb G. Lecca: *Moartea lui Sherlock Holmes*. După scrierile lui Conan Doyle.

Nr. 885. Wagner Rich.: *Rienzi*, mare operă tragică.

D. Zamfirescu: *Viață la țară*, roman, nr.ii 162—5

D. Zamfirescu: *În războiu*, roman, nr. 326—7.

D. Zamfirescu: *Indreptări*, roman nr.ii 424—5

D. Zamfirescu: *Tan. Scatiu*, roman nr.ii 259—60

Segur: *Contesa*. Povestiri cu zâne nr.ii 841—3

Adamescu G.: *Istoria literaturii române* dela început până în zilele noastre, cu portrete, biografii etc. nr.ii 846—850.

Hoffmann: *Povești morale pentru tinerime* nr.ii 830—831.

Maupassant: *O viață*, (roman) nr.ii 523—6.

Maupassant: *Bel-Ami*, (roman) nr.ii 640—13.

Maupassant: *Tare ca moartea*, nr.ii 606—9.

Sienkiewicz: *Quo-Wadis*, roman istoric 307—10.

Turgheniew: *Părinți și Copii* (roman), 738—9.

Jules Verne: *Cinci săptămâni în balon*. Descriere de călătorie cu ilustrațiuni 494—498.

A. Candrea: *Dicționar de proverbe și zicători românești* nr.ii 713—718.

Daudet Alph.: *Jack*, (roman) trad. de H. G. Lecca nr.ii 726—731.

Să se adauge separat 10—20—30 fileri de fiecare carte, ori notă muzicală.

Cereți gratis și franco catalogul Librăriei „Concordia!”

## „Economul” Institut de credit și economii, CLUJ.

### CONCURS.

Pentru postul vacant de dirigent al filialei „Economului” din Gherla se publică concurs cu termenul de 15 Iulie n. 1914.

Petenții vor preciza înșiși minimul retribuțiilor (salar și bani de cuartir) la cari reflectează și vor avea a-și instrui petțiile cu documente despre pregătirea teoretică și practică.

Direcțiunea „Economului”  
în Cluj.

(E 2205)

## Se caută

la o fabrică de mobile din  
București

### un bun magaziner,

comptoirist, creștin, să cunoască limba germană de preferat acei cari cunosc desenul. Ofertele a se adresa

### Agenciei de Publicitate Bassa

Calea Victoriei nr. 162 sub  
„Magaziner”.

(Ba 2204)

## Pământ de vânzare 502 și 200

jughere mici (à 1200□) pământ arător cu rod frumos se vinde **foarte ieftin.**

Adresa la administrație.

(Mo 2194)

### In atențiunea albinarilor, notarilor comunali și a învățătorilor.

Cine vrea să vândă sau să cumpere ceară sau vrea să se ocupe cu cumpărarea turtelor de ceară brută, să se adreseze lui

### Dürr Gusztáv, comerciant de coloniale, Arad,

lângă clădirea băncii „Victoria”, care firmă cumpără pe bani gata oricâtă cantitate. (Dü 2195)

## Bătăturile,

scortocena pielei, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 și dacă folosiți  
„CANNABIN”  
1 sticlă 1 cor., franco  
1 coroașă 40 fl., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „COROANĂ” în Győr.

Se caută

## doi elevi

la tipografia »Concordia«. Reflec-tanții au să fie împlinit vârsta de 14 ani și să fi absolvat cel puțin 2 clase civile ori gimnaziale. Do-ritorii să se adreseze la admini-strația ziarului.

## NIC. VINTILLA

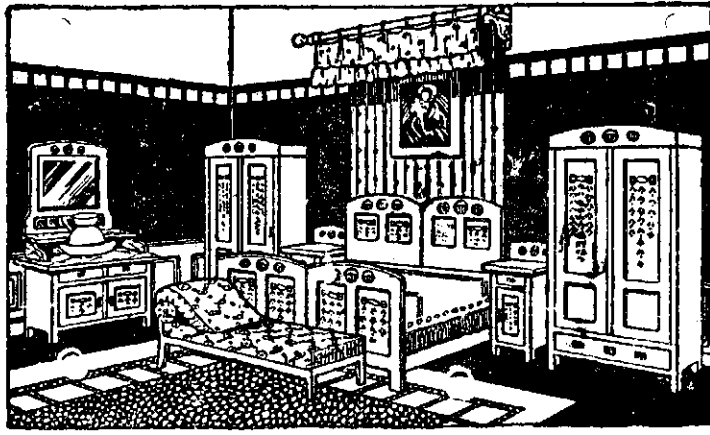
ca mai excelentă ascuțitoare artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat în SIBIU (Nagyszeben), str. Cisnădiei 43.

ascuțitoare pentru cuțite artistică și de scobit, atele pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nichelez. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

Vi 1277  
Bricuri trimise spre ascuțire retrimitea acasă o pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, repa-ri lucrări de cuțitar, șlefuiți de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte similabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

## STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile VÂRȘET, strada Kudritzner numărul 44—46.



Cea mai renumita  
mare fabrică de mobile  
din sudul Ungariei (Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piano excelente, co-voare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut. — (Sa 113)

## HOTEL „BOULEVARD”

SIBIU.  
NAGYSZEBEN.

Renovat radical s'a deschis în 1 Mai 1914. Este situat în cel mai cercetat și mai frumos loc în oraș. Priveliște admirabilă. 60 camere elegante moderne. Incalzire centrală, electricitate, apă caldă și rece, lift, garaj p. automobile, automobil la fie-care tren. Restaurant propriu excelent.

Camere dela 3 cor. în sus.

Ha 2187

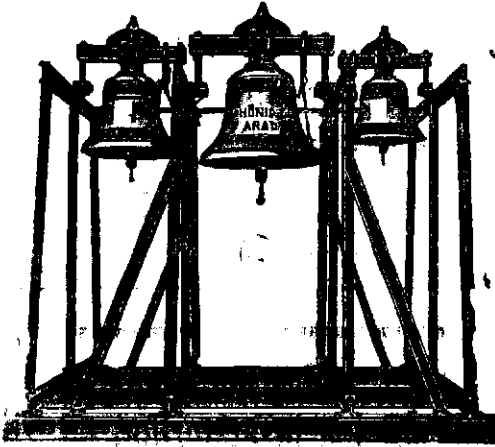
Roagă binevoitor sprijin arendatorii:

**HAYDEKER és KASPER.**

## O nouă invențiune de clopote!

**Clopotul rezontor brevetat**

Ho 1632



este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonie și astfel **asemenitor acordului** dă un sunet plin, puternic și sărbătoresc precum și adânc.

Echipamente p. clopote de fer  
Staluri " " " "

Prospecte și preliminar de spese gratis.

**Friederich Hönig**

fabrică de clopote brevetată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

## FRITZ RENGER

directorul corului bisericesc românesc

Vârșeț (Versecz), Dreilaufergasse 59.

(Re 2141)

Oferă on. public din Vârșeț și provincie excelentul său

**depozit de pian**

cele mai renumite instrumente muzicale executate excelent la cele mai de seamă firme. — Serviciu de specialitate, prompt și conștiincios. Repr. aparatului de pian: **HUPFELD-PHONOLA.**



**ATENȚIUNE!**

NICI UN ROMÂN SĂ NU-ȘI CUMPERE MOBILE PÂNĂ CE NU VIZITEAZĂ PRIMA FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE MOBILE

**EMIL PETRUȚIU**

ÎN SIBIIU, (NAGYSZEBEN) STR. SĂRII (SALZGASSE) 37.

CARE EXECUTĂ TOTFELUL DE MOBILE MODERNE ÎN TOATE STILURILE, — CA GARNITURI PENTRU DORMITOARE, PRÂNZITOARE, SALOANE ȘI TAPETĂRIE PROPRIE. ::

EXPOZIȚIE ZILNICĂ CU GARNITURI COMPLETE CONSTRUIEȘTE TOATE LUCRĂRILE DE LIPSĂ PENTRU BISERICI VECHI ȘI NOUI ȘI BINALE, PE LÂNGĂ EXECUTAREA CEA MAI SOLIDĂ: PROMPTĂ ȘI PE LÂNGĂ GARANȚĂ. TELEFON: 47

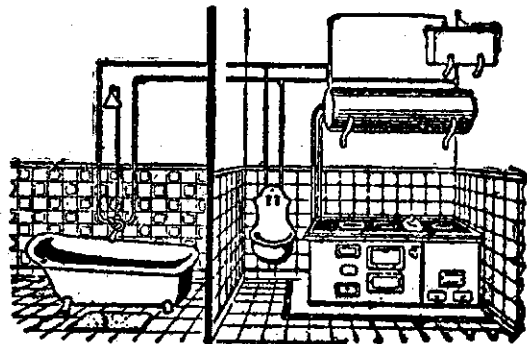
Po 1960

**VASILIE POPOVICIU**

atelier de lăcătușerie de artă edificii și instalațiuni de apaducte

**SIBIIU** str. Anna nrul 11 și str. Gușteriții nr. 75.  
(Nagyszeben) (Casa proprie).

Primește orice lucrări de bransa aceasta precum: strângerea cu fier a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădituri de morminte, cămine și captoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de reparaturi atingătoare de bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.



**Dacă voești**

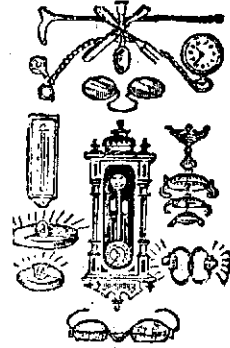
să cumperi bijuterii moderne și veritabile, adresează-te firmei:

**Slepák A.**

bijutier, ceasornicar și auritor

MAROSVÁSÁRHELY, Széchenyi-tér nrul 41.

Magazin de ceasuri elvețiene, de aur, argint, oțel, nichel p. buzunar și ceasuri cu pendulă. — Bijuterii fine și Brillante, obiecte de lux veritabile de argint și argint de China, obiecte optice.



În marele meu atelier se execută totfelul de bijuterii și se reparază cu specialitate bijuterii și ceasuri. — Prețuri convenabile, serviciu prompt. Se 2072

**Carl Stürner**

funar

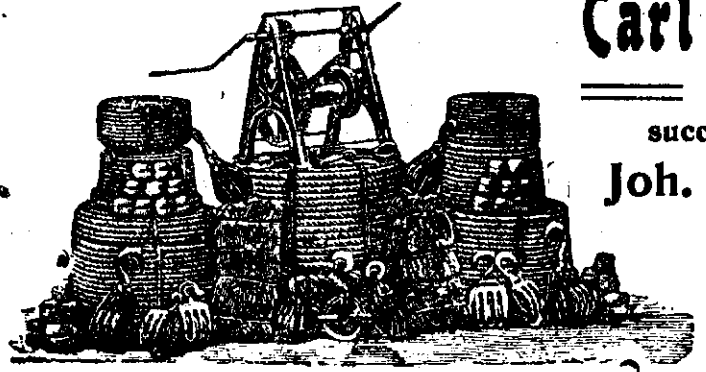
succesorul lui

**Joh. Ongert's**

**SIBIIU**

Hermannstadt.

Saggasse 22.



■ Oferă lucrări de cânepă curată: funii pentru transmisiuni, funii pentru care, legătoare, ștreanguri, căpește, cingătoare ațe pentru rolete, ață pentru saci etc.

■ **MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRII.** ■  
Revanzătorii primesc rabat! Su 2069

# ATENȚIUNE!

Izvoarele naturale de apă ferbinte 36—37° C. care conțin apă minerală, puțioasă recomandată de medicii experți în contra reumatismului, junghuri, morburi de os, pele și alte morburi. Izvoarele se află de pe timpul Turcilor, dar acum s'au aranjat din nou foarte luxos și cu toate comoditățile moderne recerute se vor deschide cu **1 Iunie a. c. st. n.**

Băile se află în **Alvácza** (Hunyad megye) într'un jur splendid în alvia Crișului alb încunjurat de munții Apuseni în mijlocul pădurilor cu un parc frumos și cu o climă foarte sănătoasă; fiind apărată de vânturi și praf. — Atât pentru bolnavi cât și pentru sănătoși loc de distracție foarte acomodat.

Înainte parcului splendid al băilor se opresc motoare a liniei ferate Arad-Csanád care circulează de 8 ori la zi.

Muzică bună românească, care concertează zilnic. Culină și beuturi bune cu prețuri moderate. — Corespondență în orice limbă. — Abonamente se roagă a se însemna și înainte la direcțiunea băilor din **Alvácza** (posta în loc). (Di 2133)

## Direcțiunea.





**STABILIMENTUL DE HIDROTERAPIE**

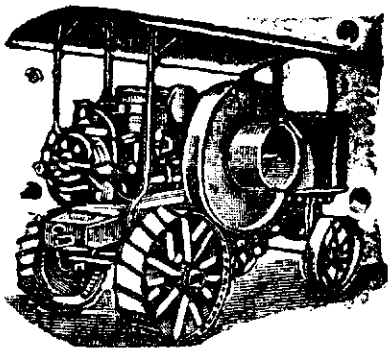
și cură fizică-dietetică al doctorului

**LAZAR POPOVICI**

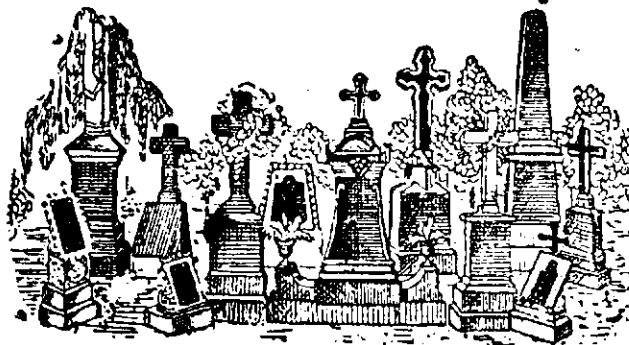
WIENA, XIII (Hietzing) str. Eduard Klein nrul 33.

în imediată apropiere de parcul împă-  
rătesc Schönbrunn. Po 2101

Prospecte și deslușiri gratis.

Go 2079  
Cele mai excelente și mai probateGarnituri de imblătit — automobile.  
Sdrobitoare de piatră — automobile.  
Fireze și mașini de crepat, automobile,  
Motoare cu benzină, absorbitoare de  
gaz și cu ulei brut.

Instalațiuni pentru mori.

Pluguri cu motor, cari se pot întrebuința și  
pentru imblătit și pentru transportarea de greutăți.**Kellner és Schanzer**  
BUDAPEST, Kálmán-utca nr. 3.**ADOLF ZIEGLER****PIETRAR Sibiu-Nagyszében str. Sării 37.**Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de **pietre mormântale** și atelierului de pietrărie.Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit porfir, labrador etc. — Execut toffelul de lucrări de pietrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum și monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, în stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin. — Prospecte și desenuri la dorință trimet gratis și franco.  
Zi 1961Atelier pentru  
vopsirea de stoffe,  
tort și blane,  
curățire chimică  
și spălătoare  
cu aburi.**KOVALD PÉTER és FIA**  
**BUDAPEST,**atelier și prăvălie principală în VII.,  
SZÖVETSÉG UTCA 25—37. szám.  
TELEFON: József nr. 18—00 și József nr. 15—71.Secție postală deosebită p. comanda  
din provincie. Stabilimente colectoare  
în toate părțile capitalei. Reprezentanți  
în cele mai multe orașe din provincie.Kovald colorează  
și curăță!

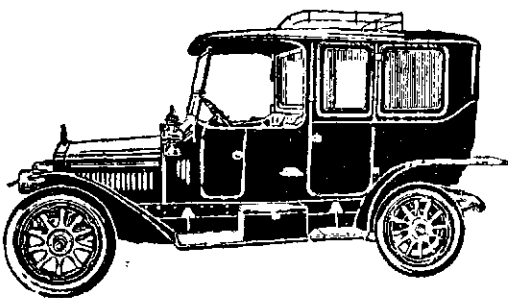
Ko 1612

**LITTMANN RÓBERT**

ATELIER PENRTU REPARAREA AUTOMOBILELOR, MOTOARELOR, MAȘINELOR DE SCRIS, GRAMOFOANELOR ȘI TOT FELUL DE INSTRUMENTE.

**BRAȘOV, HOSSZÚ-UTCA NR. 24.**

PRIMEȘTE TOT FELUL DE LUCRĂRI ÎN BRANȘĂ.

EXECUTARE  
PUNCTUALĂ  
ȘI PERFECTA.PREȚURI CON-  
VENABILE.  
GARANȚIE.

(Li 1973)

De aproape  
50 de ani renumita firmă**HELDENBERG**  
din Sibiu, Heltauer-g. 9este cel dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Oferă on. public **PIANINE, PIANURI și HARMONIURI**, instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță. (He 312—30)

Allfie „Mágnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepărilor pielii, roșeaței și contra tuturor boalelor de pe. După întrebuințarea unei singure tegle dispar sbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fileri  
Pudră „Mágnás” (în 3 colori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fil.**Cosmetic „Mágnás” pentru mâni:** foarte folositor pentru catifele, febra mânărilor roșii, dejerate, crepate, aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și vaselin, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e singur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. Prețul 90 fil.**„Antipertussin”:** mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului tusei măgărești la copii — Prețul 1 cor. 80 fileri.**Spirit „Prima”:** mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1 cor. 50 fileri.**Spirit „Cappilloform”:** singurul mijloc excelent contra căderii părului. — Prețul 1 cor, 50 fileri.**„Deutoform” apă pentru gură:** cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împedarea stricărei dinților. Prețul 1 cor. 50 fileri.**Balsam de Ardeal pentru stomac:** mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1 cor. 50 fileri.**Vopsitor pentru păr:** în culoarea neagră, întunecată și brunată deshidratat, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albitura de pat — Prețul 5 cor.**Regenerator pentru păr:** redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fileri.**Contra ciumei de porci:** precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este pravul de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fileri. O singură întrebuințare a pravului de Ardeal pentru galițe incetează perirea galițelor. — Prețul 1 cor.**Hipnonervin:** singurul mijloc sigur și probat contra nervozității și a insomniei, — Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui**Kelemen Sándor, Zilah.**

Vă păziți de imitații!!

(Ke 898)